

DRAGI NAŠI VARUNI IN VARUNINJE OKOLJA!

PRAV GOTOVO JE TUDI VAM VŠEČ, ČE IMAMO V LJUBLJANI ČISTE ULICE S ČIM MANJ AVTOMOBILI, PARKE POLNE ROŽ IN DREVES; ČE LAHKO TUDI SREDI MESTA PODNEVI SLIŠIMO PTIČJE PETJE IN SE PONOČI ZAZREMO V ZVEZDNATO NEBO. VSE TO JE MOŽNO, DOKLER PAZIMO NA SVOJE OKOLJE IN GA S SVOJIM RAVNANJEM ČIM MANJ OBREMENJUJEMO.

KOLEDAR, KI GA IMATE V ROKAH IN VAS BO SPREMLJAL VSE DNI LETA 2007, JE NEKE VRSTE UČBENIK, KAKO VAROVATI OKOLJE. VAŠA IN NAŠA UČITELJICA JE RADOVEDNA BRINA. KER RADA SPRAŠUJE, ŠE RAJE PA POSLUŠA ODGOVORE, JI MIMO GREDE USPE NANIZATI 12 DOGODIVŠČIN. VSAKI PRIPADA RISBICA IN KRATKO BESEDILO Z VEČ STVARNIMI PODATKI.

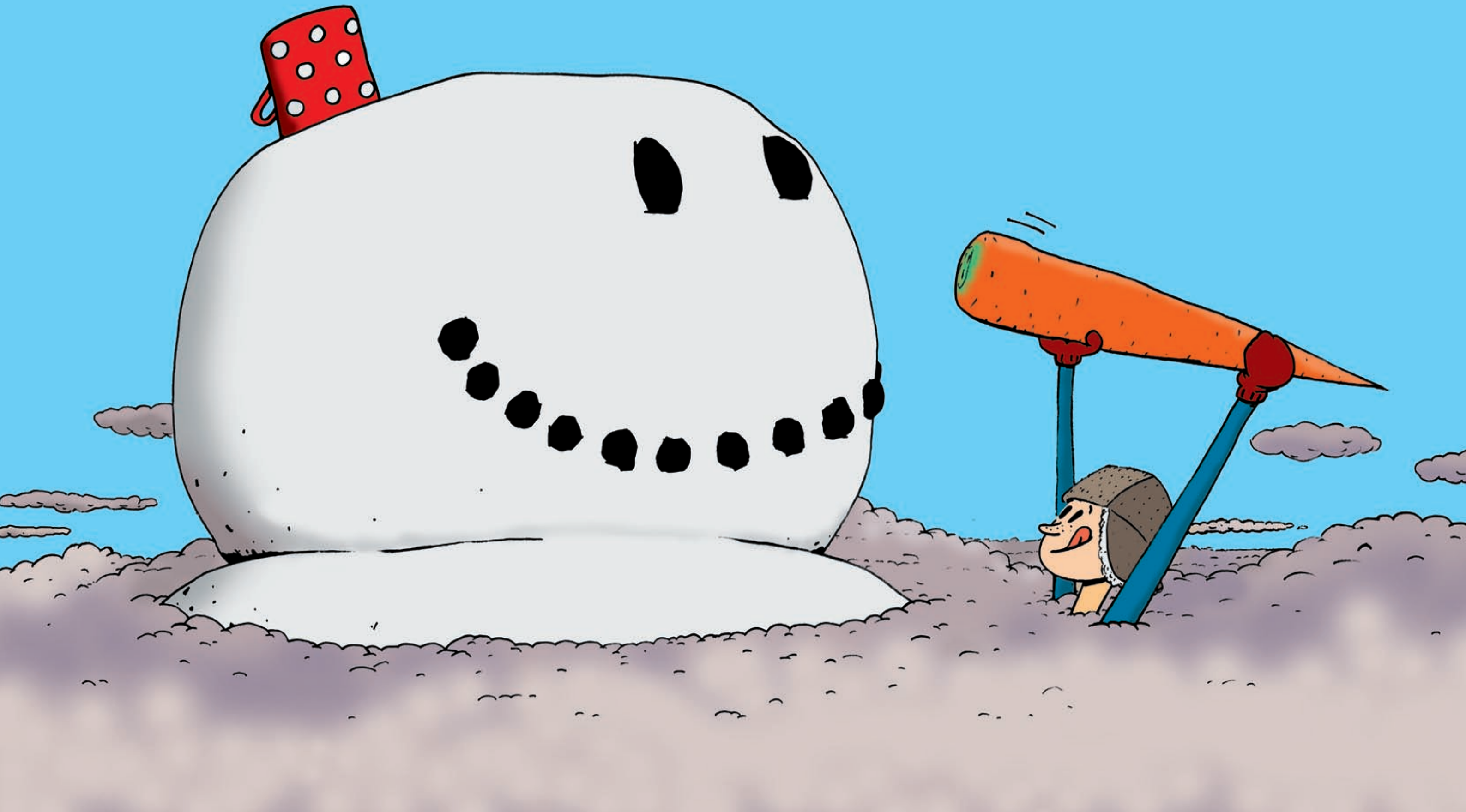
KO SE BO LETO IZTEKLO, LAHKO IZ VSEGA SKUPAJ SESTAVITE PRAV LEPO KNJIŽICO!

ŽELIMO SI, DA VAŠE BISTRE GLAVICE SPOZNAJO, KAKO LEPO JE OKOLJE, KI NAS OBDAJA, IN KAJ LAHKO STORIMO, DA BOMO ŠE NAPREJ DIHALI ČIST ZRAK, PILI ČISTO VODO. VESELI BOMO, ČE BOSTE BRININE ZGodbice IN ZNANJE O OKOLJU POVEDALI TUDI SVOJIM PRIJATELJEM, STARŠEM, BABICAM IN DEDKOM.

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
ZAVOD ZA VARSTVO OKOLJA

OTROŠKI KOLEDAR

VČERAJ SO GUMBI NAREDILI
NAJVEČJEGA SNEŽAKA V ULICI.

JANUAR

PONEDĚLJĚK TOREK

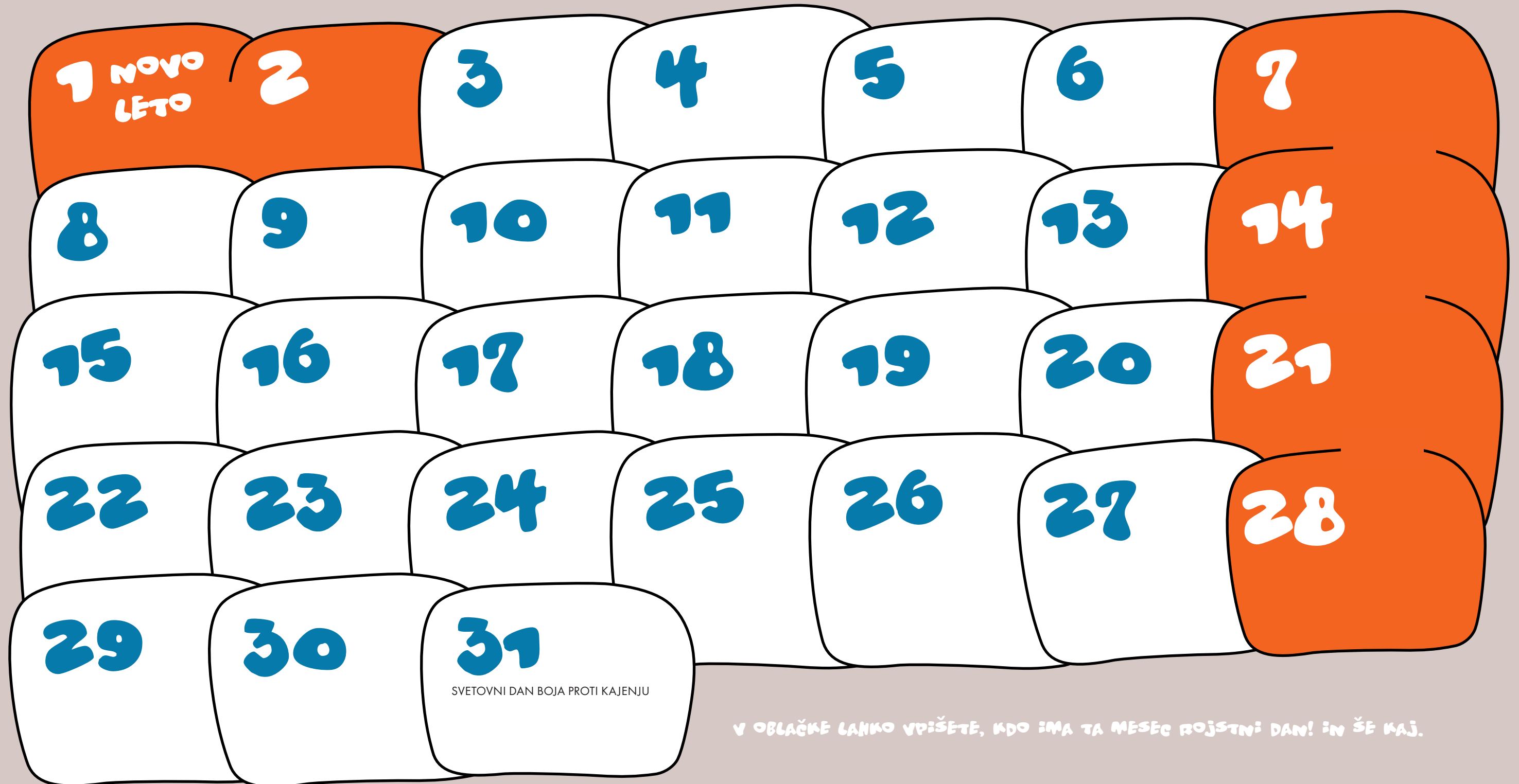
SREDA

ČETRTEK

PĚTEK

SOBOTA

NĚDEĹJA

V OBLÁČKE LANKO VPIŠETE, KDO IMA TA MESEČ ROJSTNI DAN! IN ŠE KAJ.

BRINA SE JE ZA PUSTA
NAŠEMILA V PINTOPONA.

FEBRUAR

PONEDÉLJEK TOREK

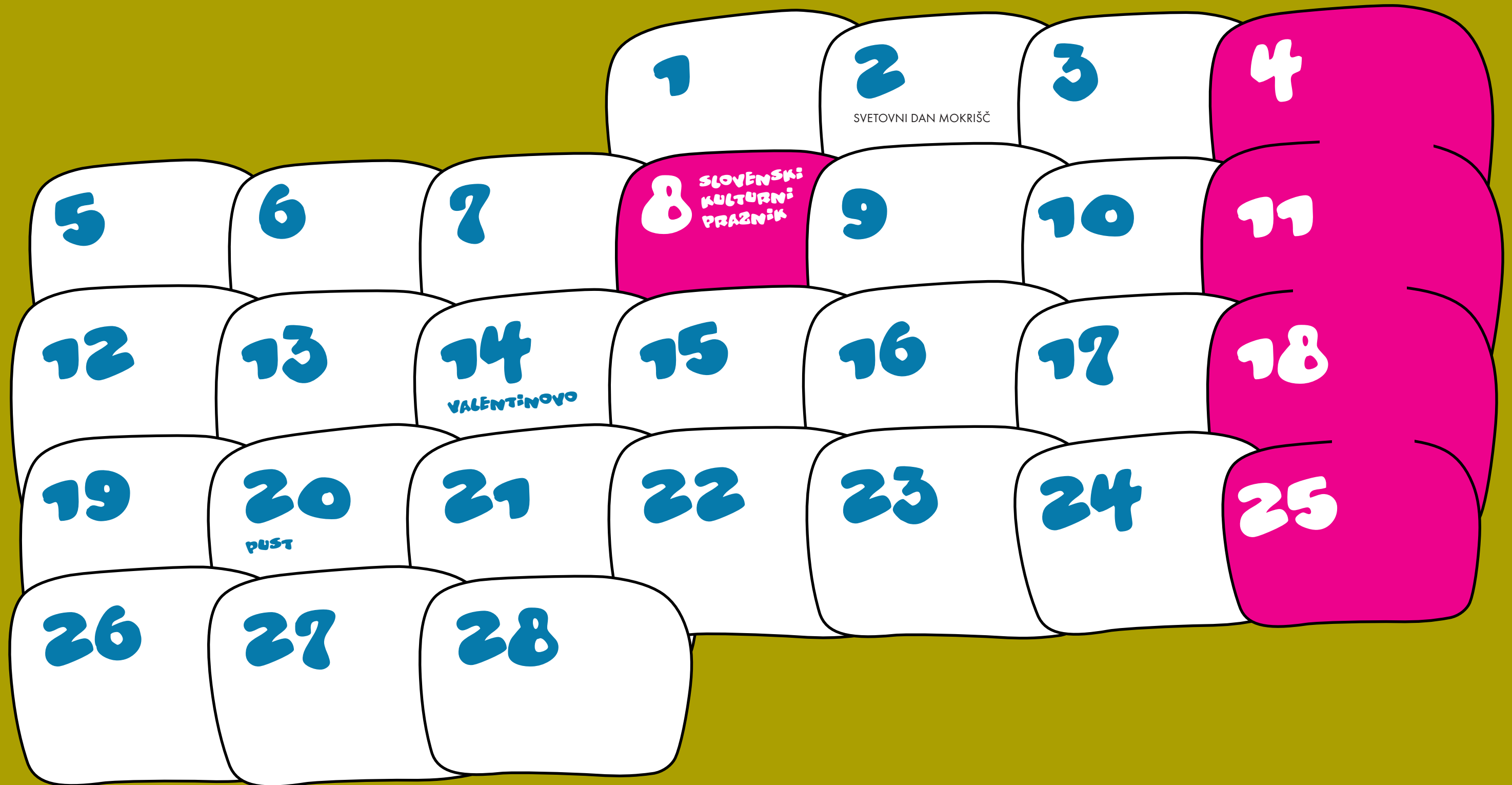
SREDA

ČETRTEK

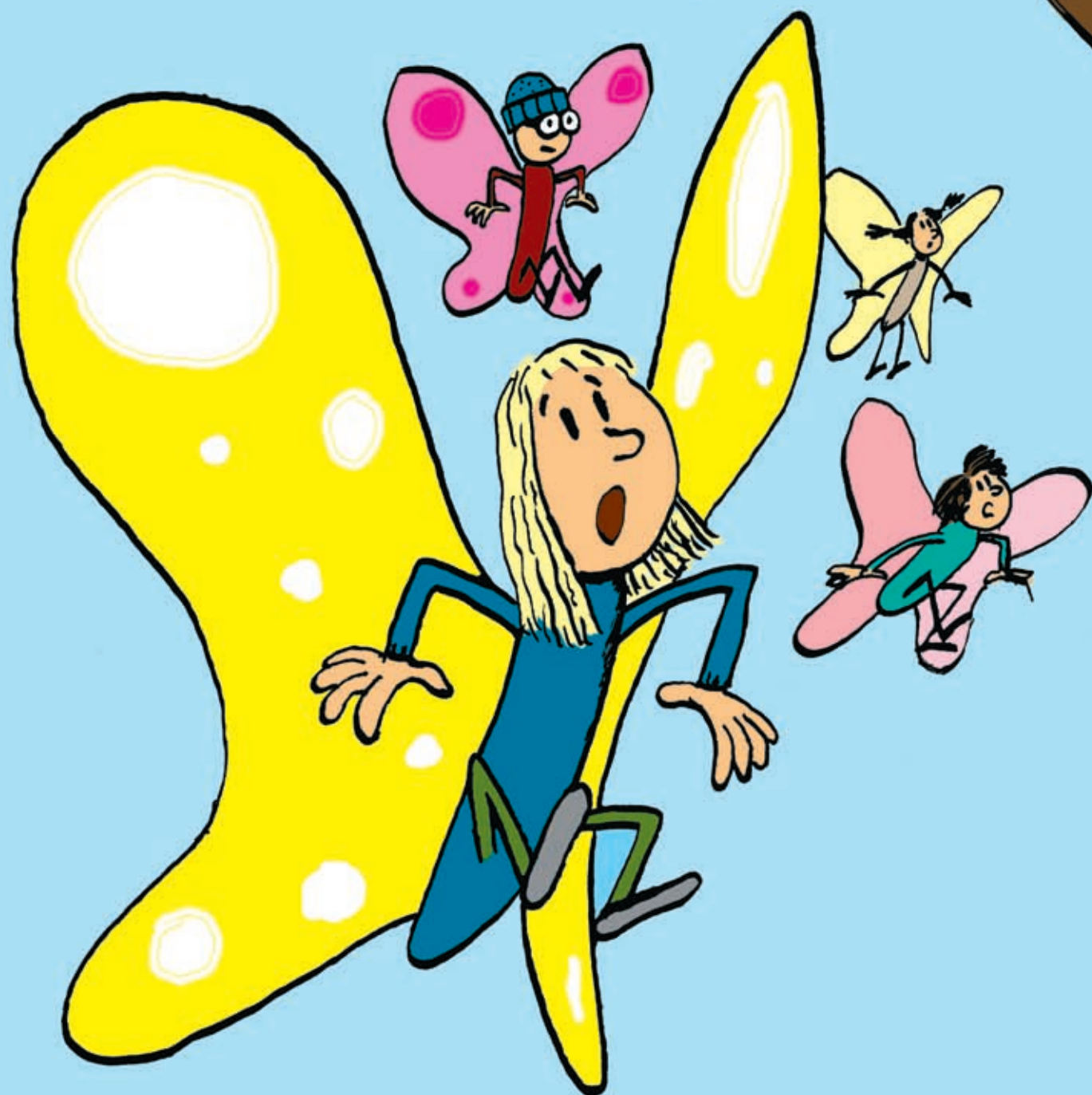
PETEK

SOBOTA

NEDELJA

GUMBI SO NA SPREHODU ZAGLEDALI
GRM, POLN PISANIH CVETOV.

MARLEC

PONEDĚLJEK TORĚK

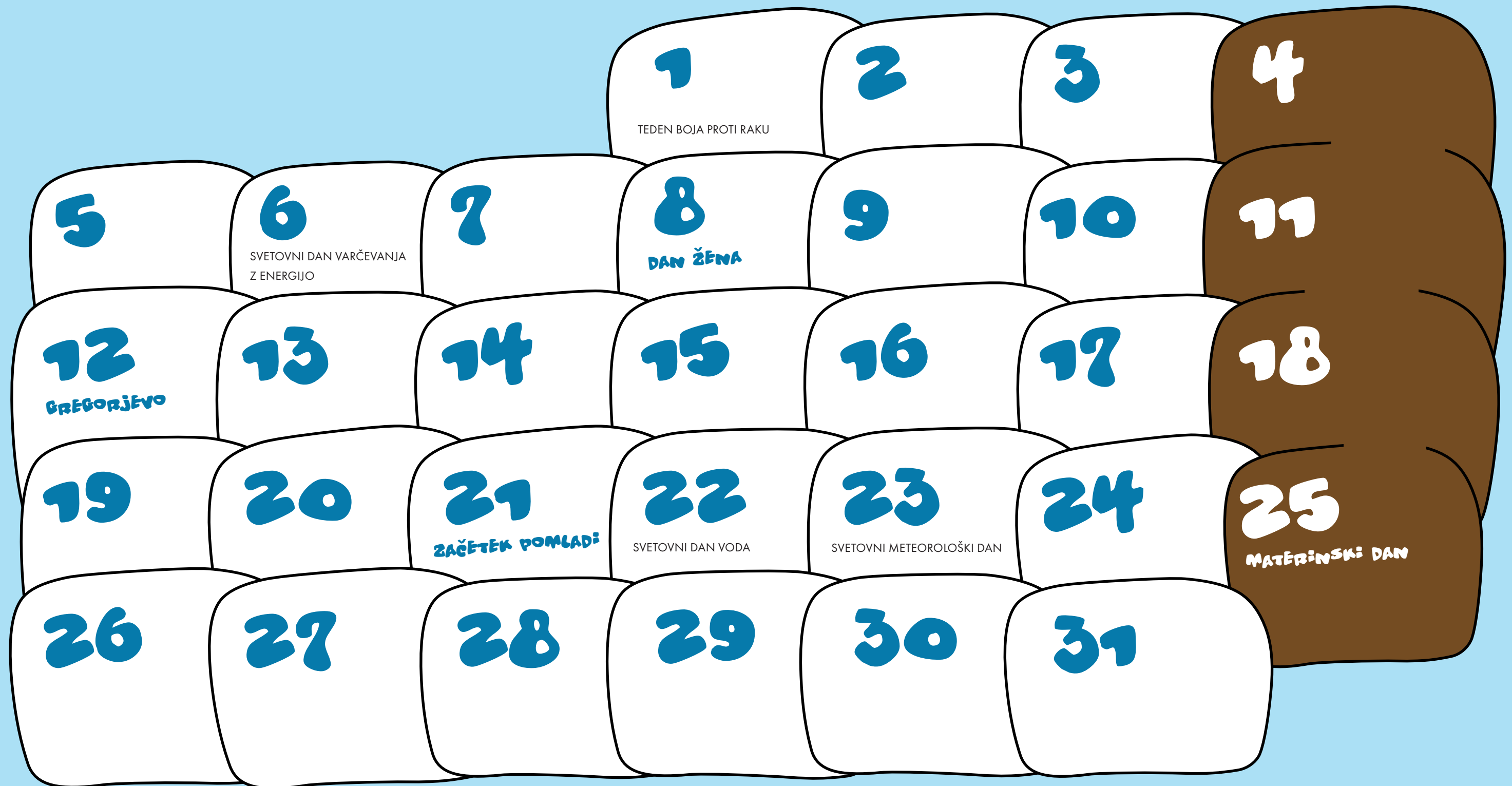
SREDA

ČETRTEK

PĚTEK

SOBOTA

NĚDELJA

BRINO JE OBISKALA TĚTA S KOŠATO,
RAZKUŠTRANO FRIZURO.

APRIL

PONEDELJEK TOREK

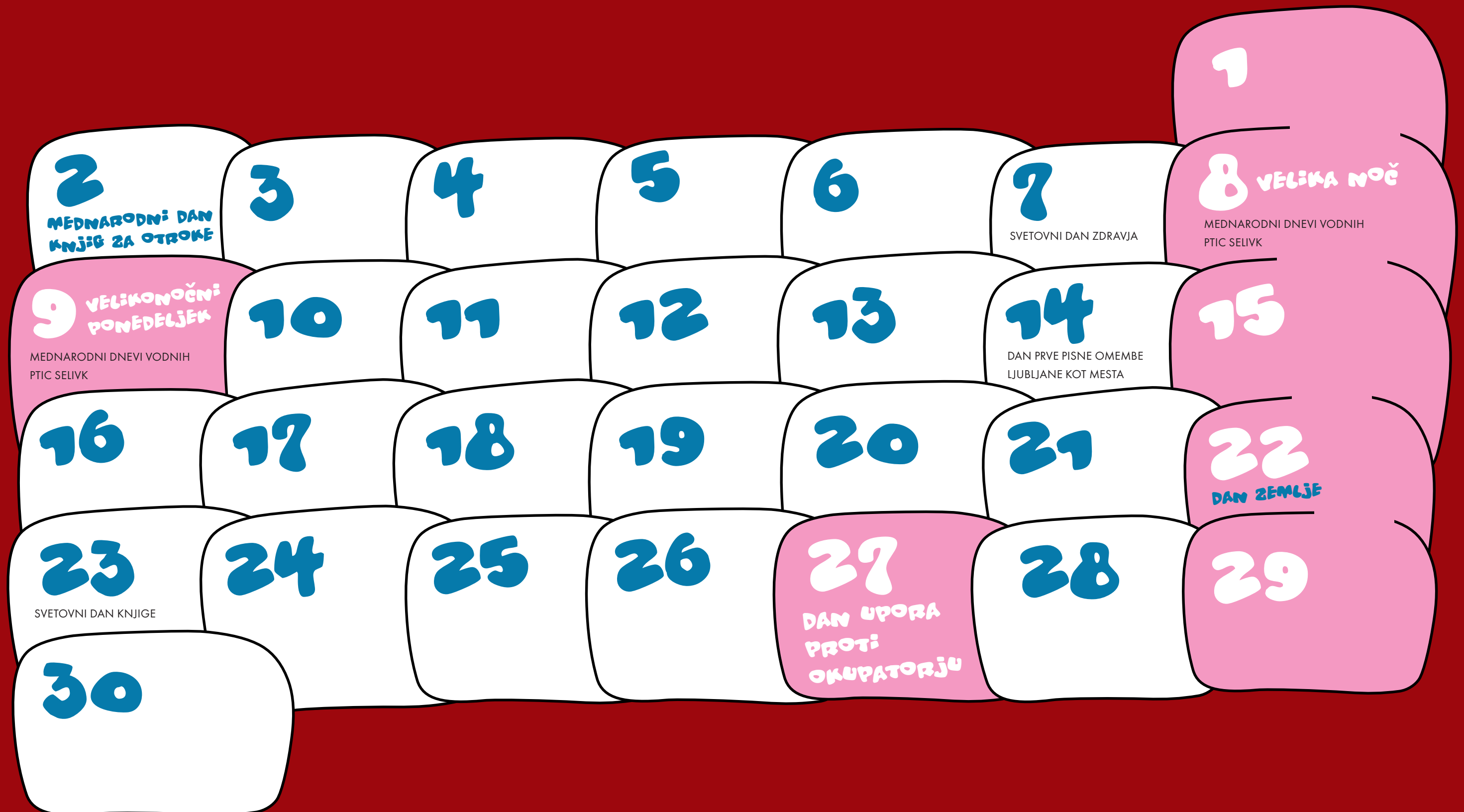
SREDA

ČETRTEK

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

HIŠNIK BERTI JE BIL JEZEN,
KER SO GUMBI SKAKALI PO ZELENICI.

MAJ

PONEDÉLJEK TORÉK

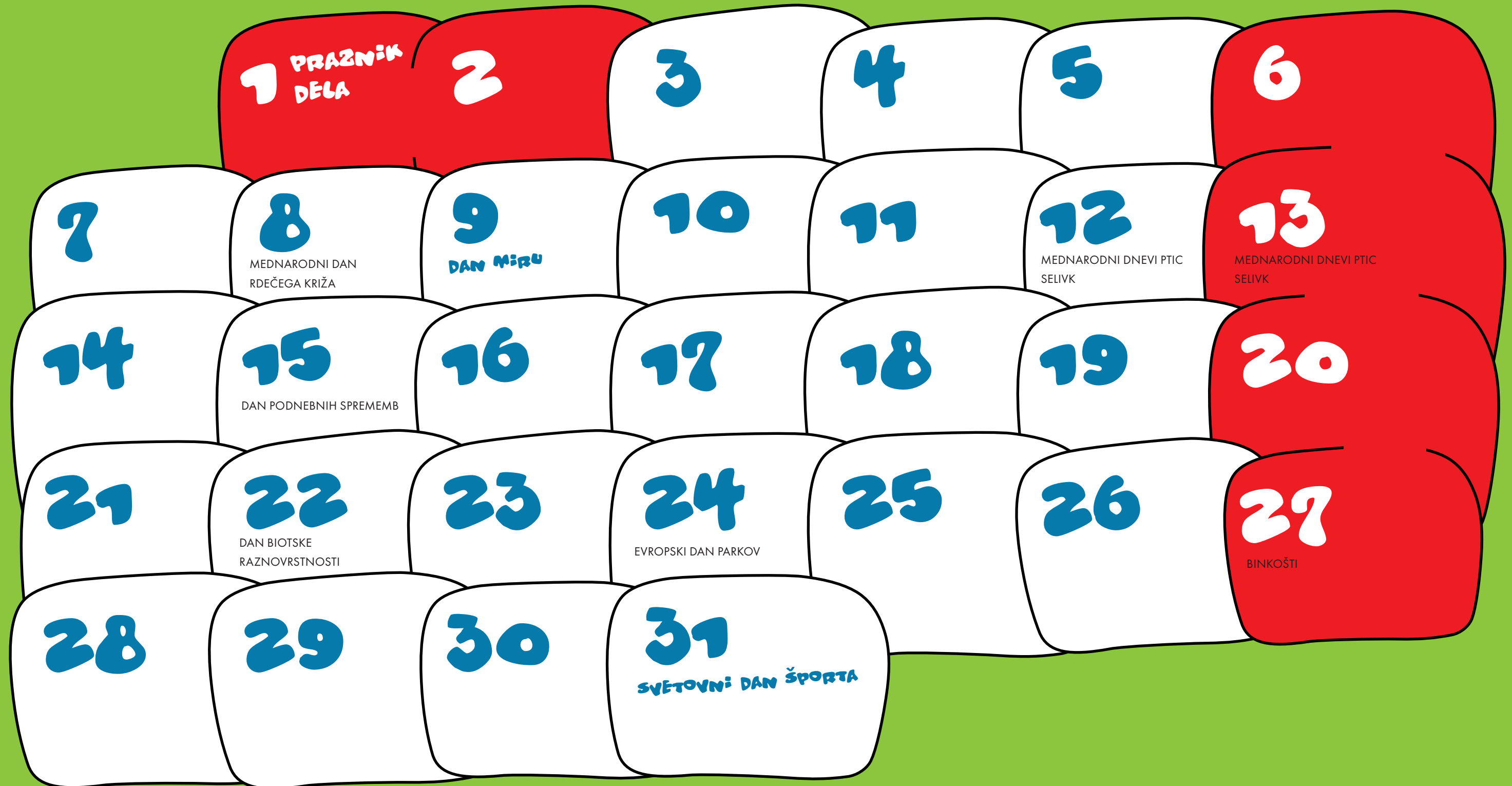
SREDA

ČETRTEK

PÉTEK

SOBOTA

NEDÉLJA

PRI BRINI V DNEVNI SOBI
JE LEŽAL BEL SEVERNI MEDVED.

juni

PONEDĚLJEK TOREK

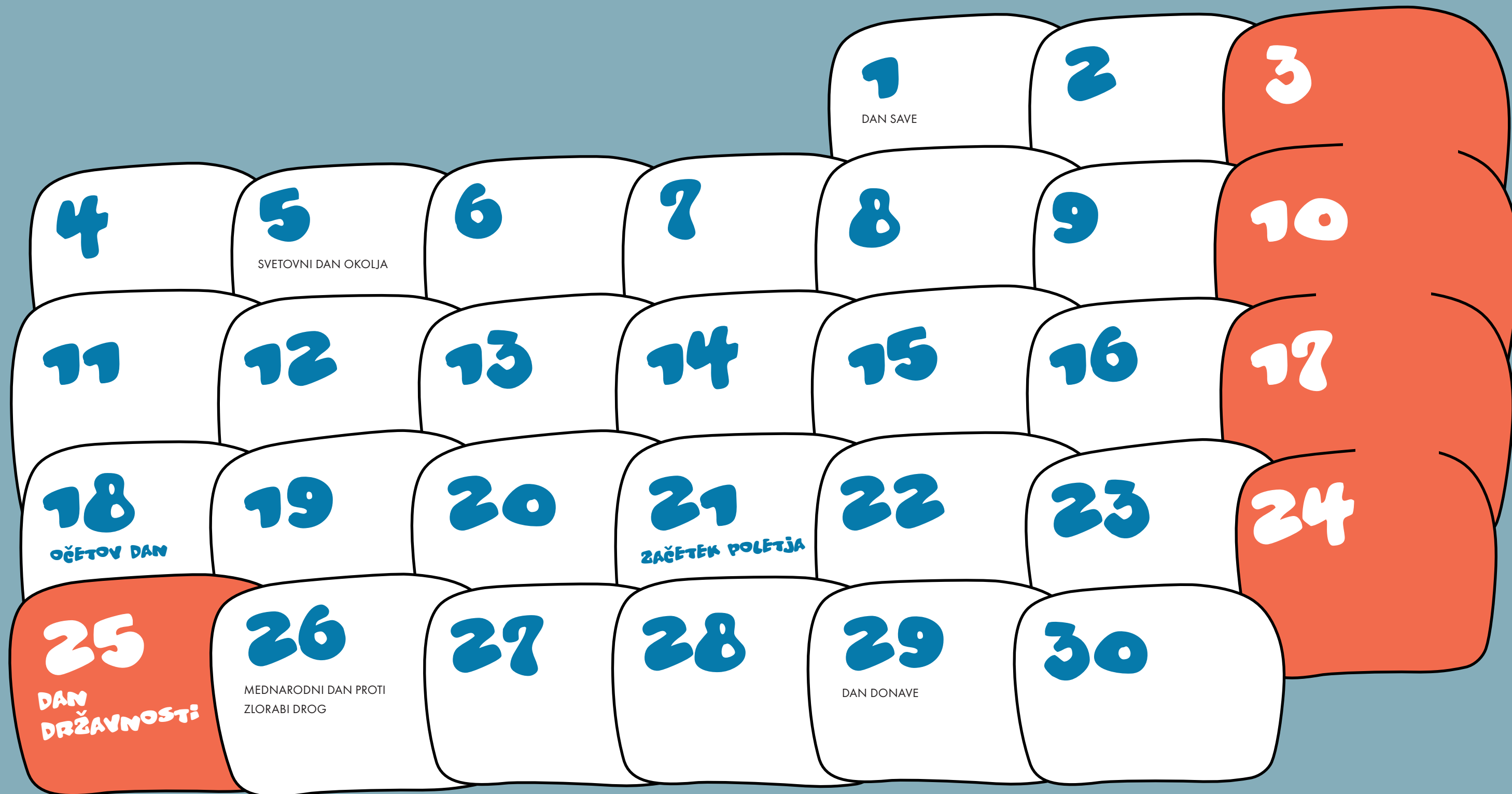
SRĚDA

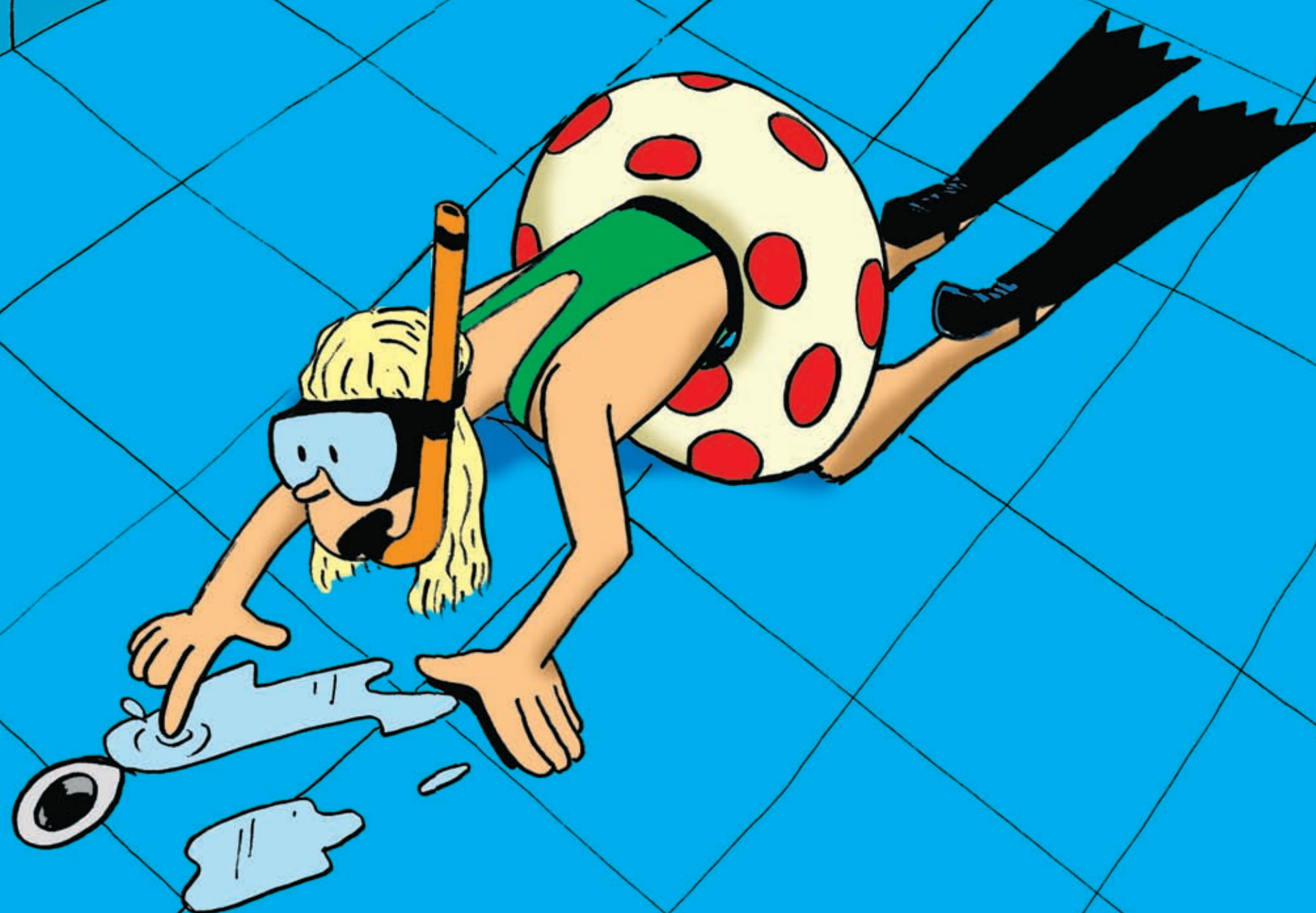
ČETRTĚK

PĚTEK

SOBOTA

NĚDĚLJA

ZARADI POMANJKANJA DEŽJA
JE BIL ŠE BAZEN ZAPRT.

julij

PONEDELJEK TORER

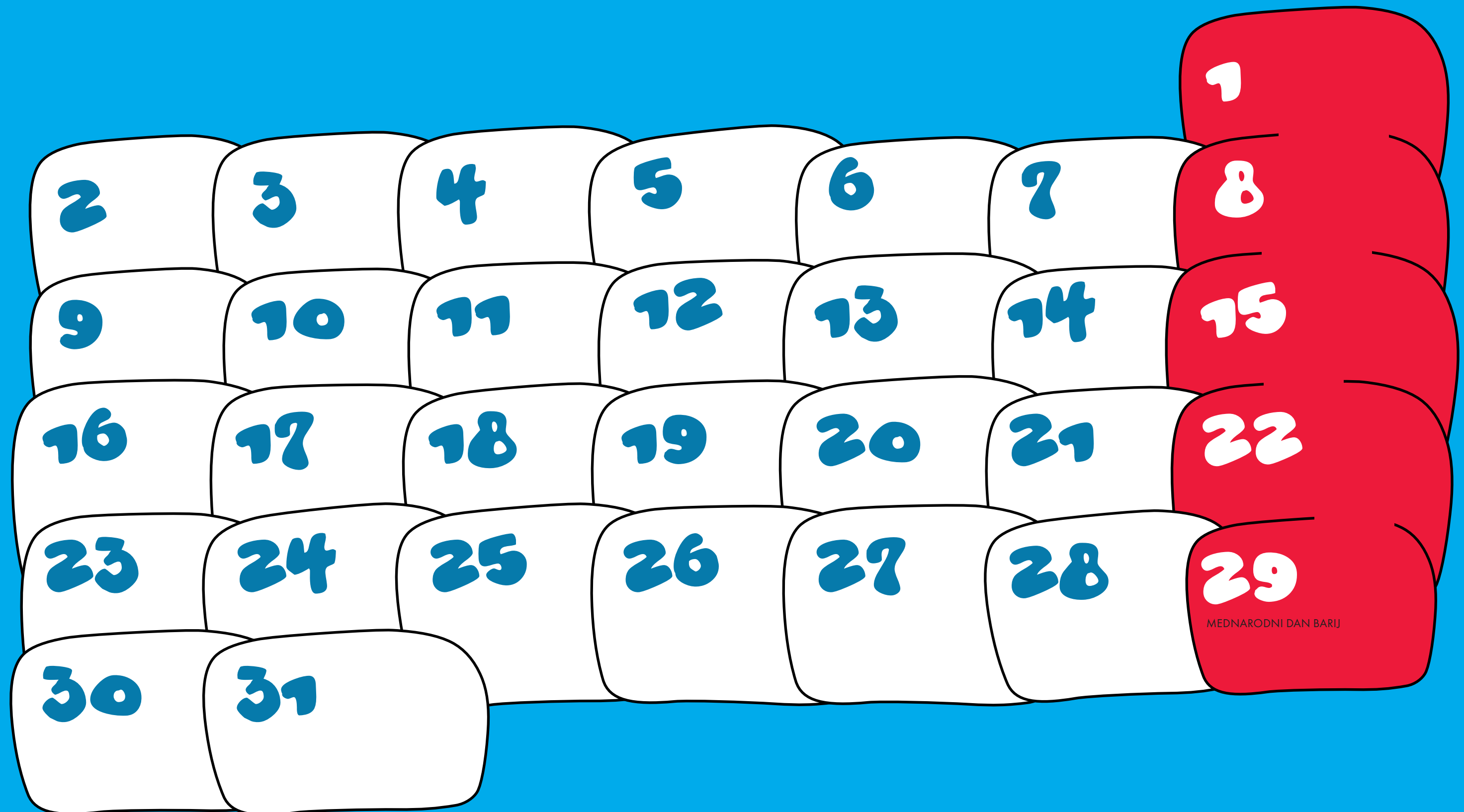
SREDA

ČETRTEK

PETER

SOBOTA

NEDELJA

BRINA JE ŠLA Z MAMO
NA PRAZNIK UTRINKOV.

AVGUST

PONEDELJEK TORER

SREDA

ČETRTEK

PETER

SOBOTA

NEDELJA

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

MARIJINO
VNEBOVZETJE

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

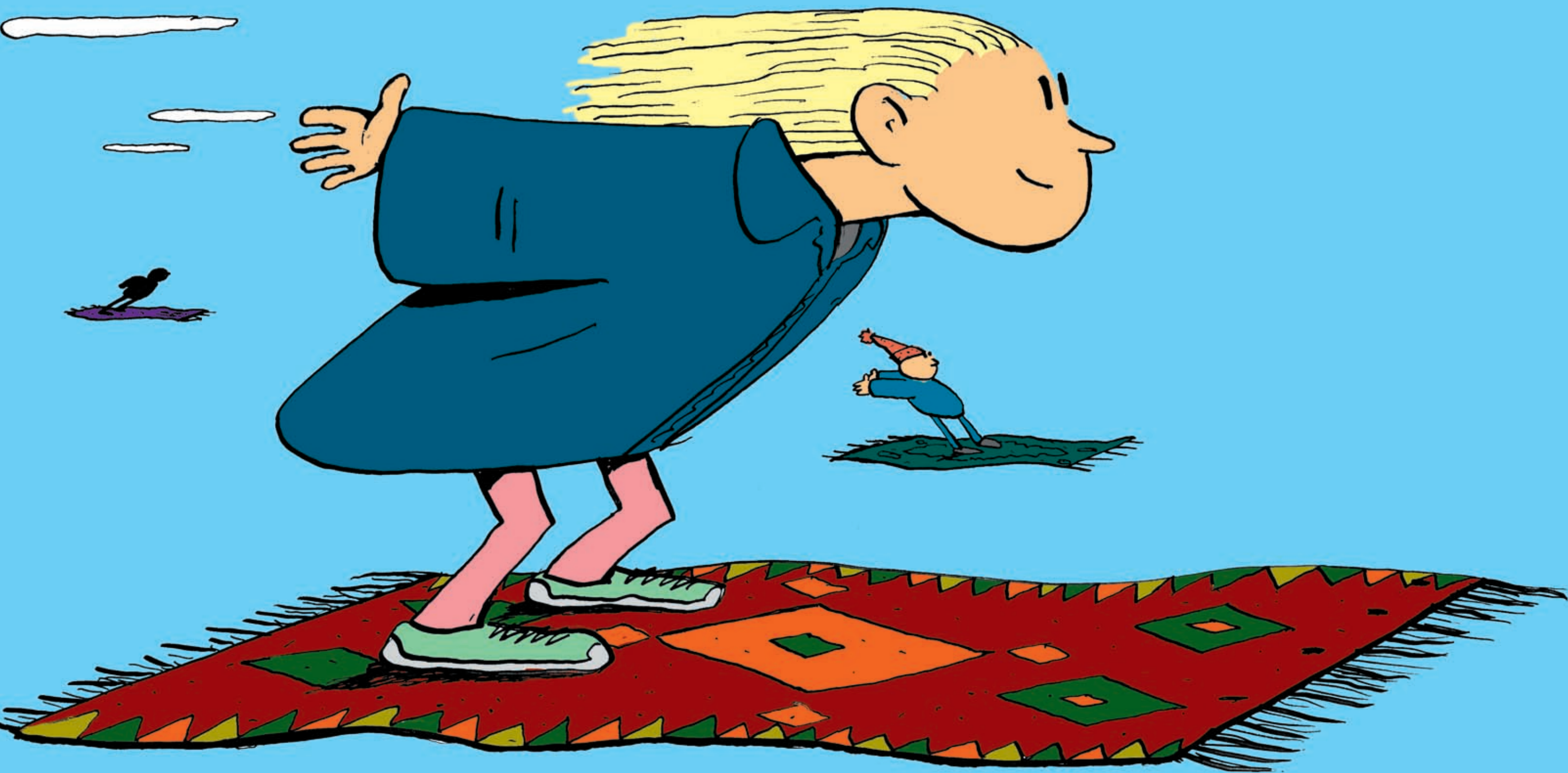
28

29

30

31

DANES SO VSI AVTI OSTALI DOMA.

SEPTEMBER

PONEDĚLJEK TORĚK

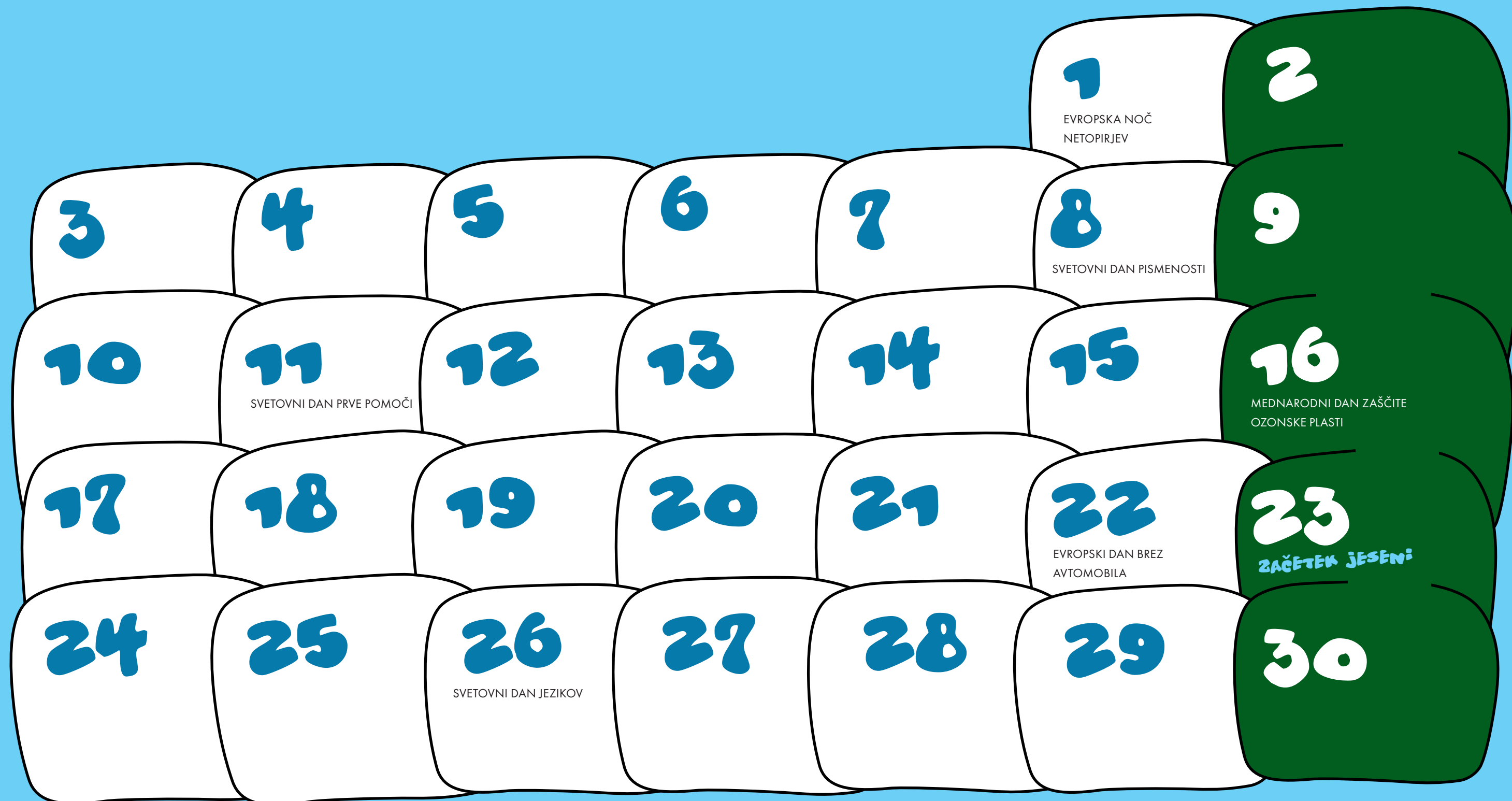
SREDA

ČETRTĚK

PĚTEK

SOBOTA

NĚDĚLJA

NA TRAVNIKU BLIZU PARKIŠČA JE
HIŠNIK BERTI ZAKURIL VELIK OGENJ.

OKTOBER

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

1

SVETOVNI DAN HABITATA

2

3

SVETOVNI DAN
OTROKA

4

5

6

EVROPSKI DNEVI
OPAZOVANJA PTIC

7

EVROPSKI DNEVI OPAZOVANJA PTIC

8

MEDNARODNI DAN ZMANJŠE-
VANJA NARAVNIH NESREČ

9

10

11

12

13

14

15

MEDNARODNI DAN BELE PALICE

16

SVETOVNI DAN HRANE

17

18

19

20

21

22

23

24

DAN OZN

25

26

27

28

29

30

31

DAN REFORMACIJE

SVETOVNI DAN VARČEVANJA

DANES SO VSI: KAR NAPREJ KAŠLJALI.

NOVEMBER

PONEDELJEK

TOREK

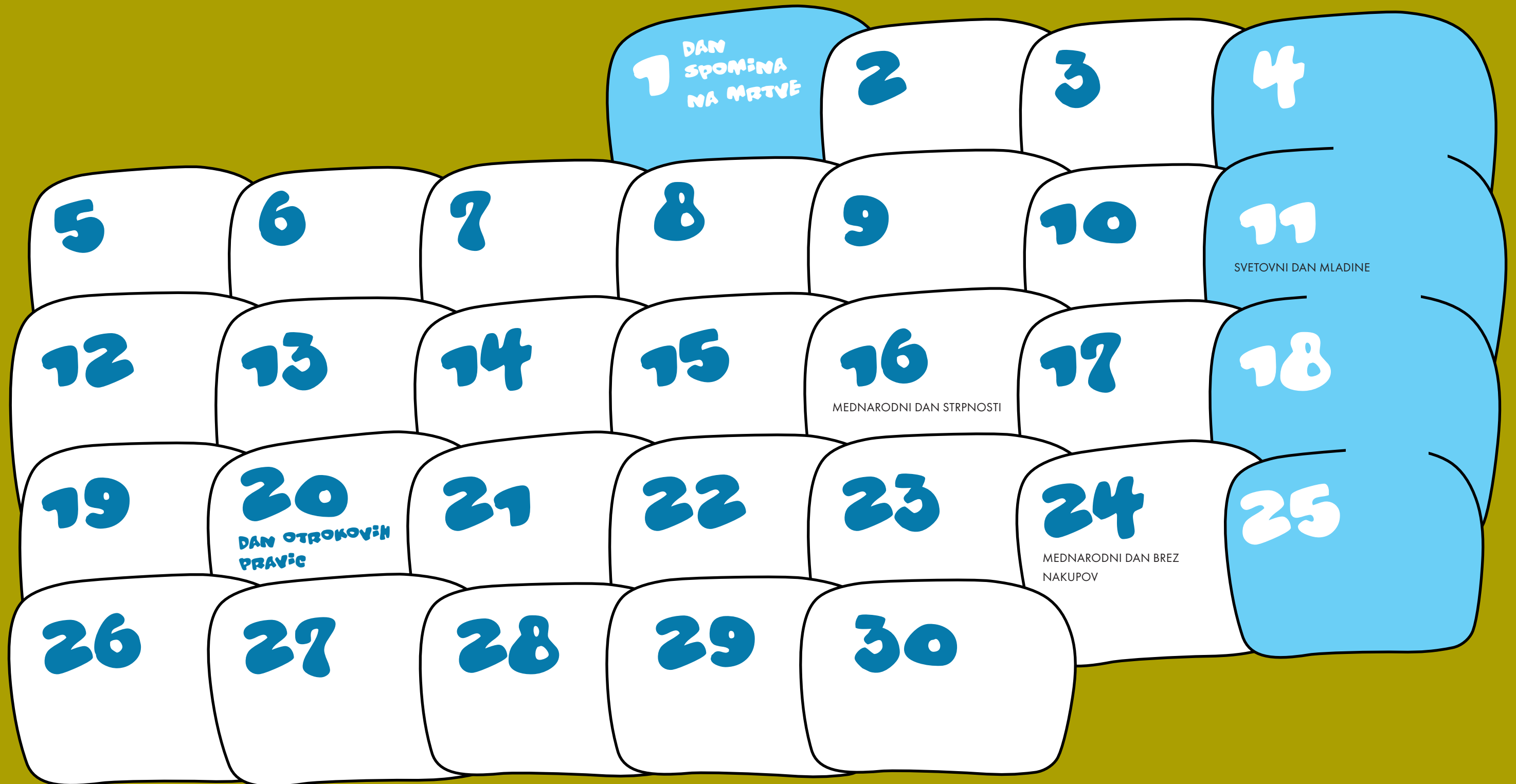
SREDA

ČETRTEK

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

JUTRI BO VSE BELO KOT NOVO,
KER BO NOVO LETO.

DECEMBER

PONEDĚLJEK TORĚK

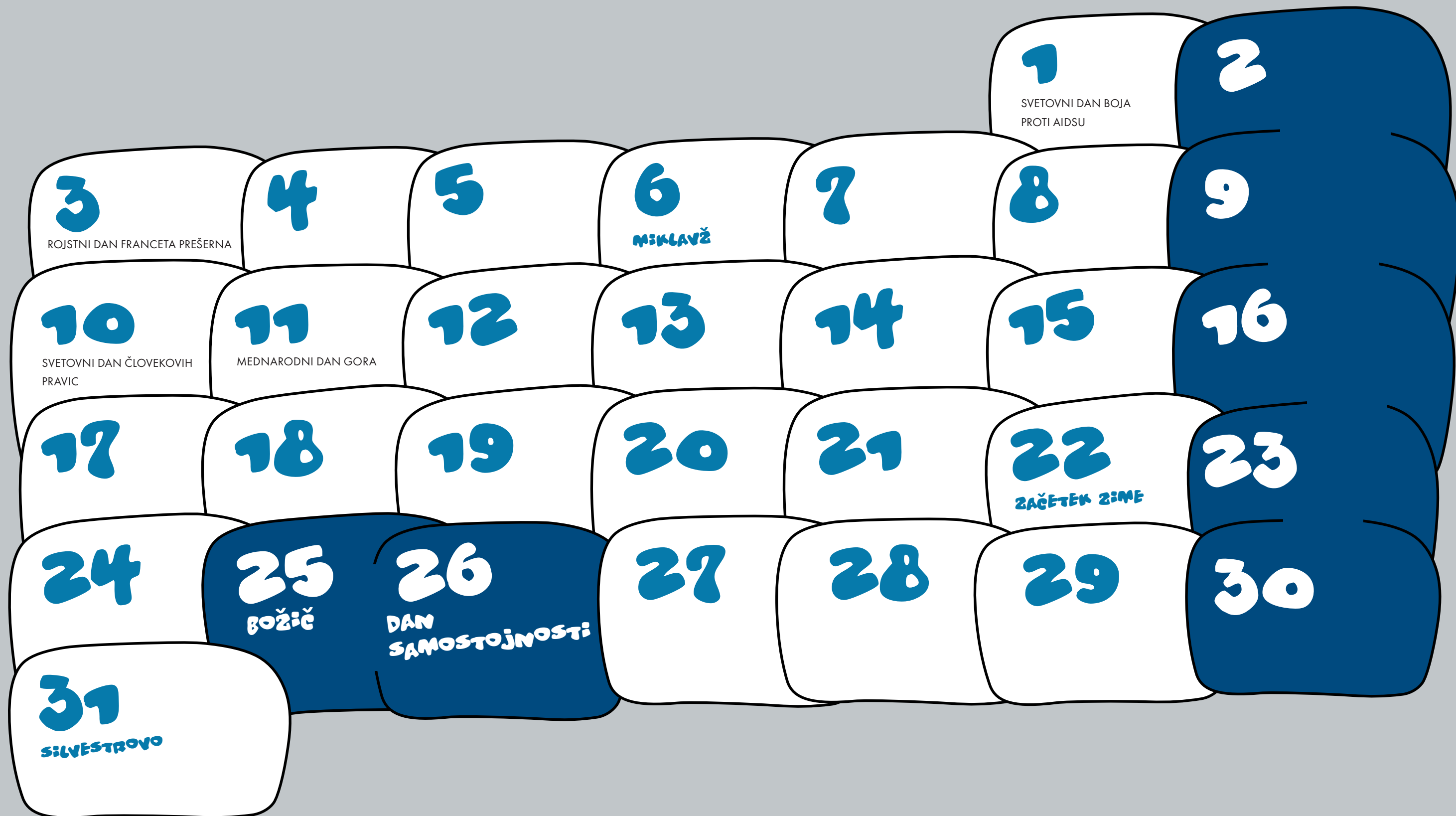
SREDA

ČETRTĚK

PĚTEK

SOBOTA

NĚDĚLJA

GUMBI

NAREDITE BRINJ KNJIŽICO

NA NASLEDNJIH DVEH LISTIH JE NANIZANIH 12 BRININIH DOGODIVŠČIN IN 12 BESEDIL, KI RAZLAGAJO, S ČIM VSE ONESNAŽUJEMO OKOLJE IN KAKO GA LAHKO VARUJEMO.

DA BOSTE VSAK MESEC VEČKRAT PREBRALI ZGODBICO, KI MU PRIPADA, VAM PREDLAGAMO PREPROST NAČRT:

IZBERITE LEPO VRVICO IN JO ZAVEŽITE NA KONCU ŠPIRALE KOLEDARJA.

IZREŽITE KARTONČEK Z ZGODBICO, KI SE NAVEZUJE NA POSAMEZEN MESEC.

IZREZANE KARTONČKE PRELUKNJAJTE, KJER JE OZNAČENO, IN ZAVEŽITE NA DRUG KONEC VRVICE.

OB KONCU LETA BOSTE TAKO ZBRALI 12 ZGODBIC. DA BI JIH POVEZALI V PRAVO PRAVCATO KNJIGO,

BOSTE POTREBOVALI ŠE OVITEK. NAREDITE GA S POMOČJO NAČRTA NA ZADNJI STRANI KOLEDARJA.

NAJBOLJE, DA VSAK SVOJEGA. PORIŠITE GA, POTEM PA SE SKUPAJ ODLOČITE, KATERI VAM JE NAJBOLJ VŠEČ,

IN VANJ ZLOŽITE ZGODBICE. SEVEDA LAHKO OVITEK ČEZ ČAS ZAMENJATE Z DRUGIM,

BREZ PROBLEMOV PA MED BRININE ZGODBICE VLAGATE TUDI SVOJE RISBICE.

»KAJ PA TAKO SMRDI?« JE REKLA BRINA, KO STA Z MAMO PRIŠLI IZ VRTCA IN STOPILI V STANOVANJE. »PSSST, NIČ NE SMRDI, VSE JE V REDU,« JI JE POTIHO REKLA MAMA. AMPAK TISTI TRENUTEK JE V PREDSOBO ŽE POGLEDALA GOSPA S KOŠATO, RAZKUŠTRANO FRIZURO IN REKLA: »A NE, KAKO RES SMRDI!« »TOLE JE TETA ANGELIKA IZ SLOVENJ GRADCA. ZA DANES JE PRIŠLA NA OBISK,« JE PREDSTAVILA KUŠTRAVO TETO MAMA. »A RES, A TI SI PA BRINA!« JE

ZAKOKODAJSALE TETA IN SE SPUSTILA K BRINI. STISNILA JO JE K SEBI, DA JE BRINI ŠE BOLJ ZASMRDELO PO ČUDNEM PARFUMU.

»SMRDI TI, A NE?!« JE REKLA TETA ANGELIKA. »VIDIŠ,« JE POTEM REKLA MAMI, »ŠE TVOJA PUNČKA VOHA, DA IMATA SLAB ZRAK!«

AMPAK ZRAK BI BIL ČISTO DOBER, ČE NE BI ZMEŠANA TETA ANGELIKA KAR NAPREJ JEMALA IZ TORBE NEKEGA OSVEŽILCA IN PRŠILA PO SOBI. »AAAAAH,« JE REKLA, »ZDAJ JE PA BOLJE! ZDAJ PA DIŠI, NE, PUNČKA?«

BRINA SE JE USTRAŠILA, DA JO BO SPET HOTELA STISNITI K SEBI. UŠLA JE V STRANIŠČE IN ZAKLENILA VRATA. USEDLA SE JE NA ŠKOLJKO IN PREPEVALA.

BRINA IN MAMA STA TAKOJ ODPRLI OKNA, KO TETE NI BILO VEČ. »MAMI,« JE REKLA BRINA, »A BI MEDVE SPEKLI PIŠKOTE?«

REČENO, STORJENO. MAMA JE VZELA MOKO IN MLEKO IN MASLO IN ZAČELI STA DELATI PIŠKOTE. ZVEČER, PREDEN JE ŠLA BRINA SPAT, STA ŽE SEDELI ZA MIZO PRED POLNIM KROŽNIKOM LUNIC IN ZVEZDIC IN STANOVANJE JE – MMMMM – DIŠALO PO SVEŽE PEČENIH PIŠKOTIH.

APRIL

»NE SKAČITE PO ZELENICI!« SE JE PO MALICI JEZIL HIŠNIK BERTI. GUMBI, KI SO SE IGRALI ZUNAJ, PREDEN JIH JE BERTI NAGNAL NOTER, SO V EN GLAS ZAPELI: »MI ŽE NE! MI ŽE NE!« »VIDEL SEM VAS! VIDBOLE, TI SI SKAKALI!« »JAZ ŽE NE, JAZ ŽE NE!« JE ZAPEL VIDBOLE IN SKAKAL SREDI GUMBOVSKE SOBE. »SI, IN TI TUDI!« JE REKEL METI PRESNETI.

»JAZ ŽE NE, JAZ ŽE NE!« JE ZAPELA META

PRESNETA IN SKAKALA ZRAVEN VIDABOLETA.

»OHOOH, IN TEBE SEM TUDI VIDEL, KO SI SKAKAL. TOČNO PO SREDI ZELENICE, POGLEJ SE, ŠE ZDAJ IMAŠ SUPERGE OD ZEMIJE,« JE REKEL BERTI MARKU.

»JAZ ŽE NE, JAZ ŽE NE!« JE ZAPEL MARK IN POSKAKOVAL PRED NJIM.

HIŠNIK BERTI SE JE PRIJEL ZA GLAVO. IN MOGOČE BI PRIJEL CELO ZA METLO IN KOGA OMETEL Z NJO, ČE NE BI RAVNO TAKRAT PRIŠLA NOTER IVANA. GUMBI SO NAENKRAT NEHALI SKAKATI.

»ZAKAJ PA NISTE ZUNAJ?« JE VPRAŠALA.

HIŠNIK BERTI JE POVEDAL TUDI IVANI: DA SO VSI SKAKALI PO ZELENICI IN DA JIH JE ZATO ZAPODIL NOTER.

»TO NI LEPO,« JE REKLA IVANA. »ZELENICE SO ZATO, DA JE MESTO LEPŠE. NE PA ZATO, DA SKAČEMO PO NJIH.«

»PA SAJ TISTO NI ZELENICA!« JE REKLA BRINA. »TAM SO ROŽE. MAČEHE SO RUMENE. NARCISE SO BELE, PA RDEČI TULIPANI! TO NI ZELENICA, AMPAK PISANICA!«

MAY

»JOJ!« JE ZAVPILA MAMA, KO STA Z BRINO PRIŠLI IZ TRGOVINE. V DNEVNI SOBI NA KAVČU JE LEŽAL MEDVED. BEL SEVERNI MEDVED, KI JE ZADOVOLJNO POBRUNDAVAL IN SI PODPIRAL GLAVO Z OBEMA TACAMA. BRINA JE ŠLA K NJEMU. »UMAKNI SE!« MU JE REKLA. »TA DEL KAVČA JE MOJ.« MEDVED JE ZAGODRNJAL IN SE POTEM TOLIKO ODMAKNIL, DA JE BRINA LAHKO SEDLA IN PRITISNILA NA DAJINCA. MAMA JE OBSTALA NA VRATIH, ČISTO TRDA OD

STRAHU. »SEVERNI MEDVED JE!« JE NAVDUŠENO REKLA BRINA. »GOTOVO SE JE PRIŠEL OHLADIT K NAMA, KER IMAVA KLIMO.« MEDVED JE ZADOVOLJNO ZABRUNDAL. NASLEDNJI DAN SO VSI GUMBI ZAVIDALI BRINI, DA IMA DOMA SEVERNEGA MEDVEDA IN SE LAHKO IGRA Z NJIM. »PRIPELJI GA POKAZATI!« JE REKLA IVANA. A BELI MEDVED NI MARAL IZ HLADNE SOBE. NE, ŠE BOLJ SE JE RAZKOMOTIL NA KAVČU, DA JE MORALA BRINA SESTI NA PRUČKO, KO JE GLEDALA RISANKO. IN ZVEČER, KO JE Z UMITIMI ZOBKI PRIŠLA IZ KOPALNICE, JE ŽE LEŽAL V NJENI POSTELJI.

»STRANI!« JE REKLA. »STRAN POJDI!« MEDVED PA SE JE SAMO ZADOVOLJNO OBLIZNIL – RAVNOKAR JE IZ HLADILNIKA POZOBAL VREČKO ZMRZNJENIH JAGOD – IN SE OBRNIL V POSTELJI. BRINA JE ŠLA SPAT K MAMI.

KO PA GA JE DRUGO JUTRO ZAGLEDALA, DA JE ZMAZAL LEDENO PALČKO IZ SADNEGA SOKA, KI JO JE DALA V ZAMRZOVALNIK, SE JE UJEZILA. »VENI!« JE UKAZALA MEDVEDU.

»VEN IZ NAJINEGA STANOVANJA!«

MEDVED PA NIČ. BIL JE TAM ŠE VES DAN IN NASLEDNJI DAN IN TUDI V NEDELJO JE ŠE LEŽAL NA KAVČU. TAKRAT JE BRINA VZELA DAJINCA IN IZKJUČILA KLIMO. V SOBI JE POSTAJALO VSE BOLJ TOPLJO. MEDVED JE ŠE CELO POPOLDNE LEŽAL NA KAVČU IN SE POTIL, POTEM JE VNDARLE VSTAL IN ODHLAČAL K VRATOM. BRINA MU JE ODPRLA.

»ADIJO,« JE REKLA. »POJDI NA SEVER, KJER JE ZARES MRAZ.«

»PREVEČ UPORABLJAVA KLIMO,« JE REKLA MAMA. »POTEM MEDVEDJE NE VEJO VEČ, KDAJ JE POLETJE IN KDAJ JE ZIMA. IN NE VEDO VEČ, KJE JE SEVER.«

JUNE

VČERAJ SO GUMBI DELALI SNEŽAKA. PRVEGA SNEŽAKA TO ZIMO, IN NAREDILI SO NAJVEČJEGA V VRTCU. IN NAJVEČJEGA V ULICI. VALILI SO SNEŽENE KEPE TUDI POTEM, KO JIM JE IVANA ŽE REKLA, DA JE DOVOLJ. KUJARICA JIM JE DALA DVE SUHI SLIVI IN KOREN ZA SNEŽAKOVE OČI IN NOS. »EH,«

JE REKEL HIŠNIK BERTI. »SAJ MU BO ZAJEC ČEZ NOČ POJEDEL NOS!«

BRINA JE ZJUTRAJ VSTALA PREJ KOT MAMI. KAR V PIŽAMI SI JE NATAKNILA DEBELE ROKAVICE IN KAPO, OBULA MAMINE KOSMATE COPATE IN ŠLA NA BALKON GLEDAT, ALI JE SNEŽAK RES OSTAL BREZ NOSA. EH, HIŠNIK BERTI JIH JE SPET HECAJI SNEŽAKU SE JE SREDI OBRAZA ŠE VEDNO SMEJAL LEP, ORANŽEN KOREN, AMPAK KAJ JE PA TO? »MAMI, MAMI, SNEŽAK JE ČRNI!« JE ZAČELA VPITI BRINA. SNEŽAK JE BIL RES ČRN. ČRN KOT ŠTUDENT IZ FRANCIJE, KI JE STANOVAL V SOSEDNJEM BLOKU. »NAREDILI STE PRVEGA ČRNEGA SNEŽAKA NA SVETU!« JE REKLA MAMA, KO JE PRIŠLA NA BALKON. »NE, NAREDILI SMO BELEGA!« JE REKLA BRINA. »PA SAJ JE ČRN TUDI LEP. ČRN JE ŠE LEPŠI, KER GA NIMA NIHČE DRUG.«

KO STA ŠLI Z MAMO V VRTEC, SE JE PRIBLIŽALA LEPEMU ČRNEMU SNEŽAKU IN GA POBOŽALA. NJENA BELA ROKAVIČKA JE POSTALA ČRNA. »NE SMEŠ SE GA DOTIKATI,« JE REKLA MAMA. »TO SO SAJE OD AVTOMOBILOV. IN OD KURJAVE. IN OD TOVARN NA ROBU MESTA. OD TEGA SNEŽAKI POČRNIJO.«

JANUAR

BRINA JE ŠLA V VRTEC NAŠEMIJENA V PINTOPONA. NA ENI ROKI JE IMELA ZELENKO ROKAVICO, NA DRUGI MODRO, ČEZ OBLEKO PA KOSTUM, KI STA GA Z MAMO KUPILI ŽE PRED ENIM TEDNOM V BETECEJU. VSAK VEČER SI GA JE OBLEKLA, SAMO ZA DOMA, PREDEN JE ŠLA SPAT. AMPAK DANES JE PA LAHKO ŠLA V KOSTUMU TUDI NA CESTO IN V VRTEC. DANES JE PUST.

»DOBROJUTRO, MAŠKARE!« JE POZDRAVILA SKUPINO MAŠKAR, KI SO TOLKLE S POKROVKAMI IN SE DRLE NA ULICI. BATMAN JE STOPIL K NJEJ IN JI ZAVPIL NA UHO:

»KAKŠNA MAŠKARA SI PA TI?!« »KAAAAAJ?« JE REKLA BRINA. MAŠKARE SO TAKO VPILE, DA NI SKORAJ NIČ RAZUMELA.

»MAŠKARE MORAJO VPITI, DA PREŽENEJO ZIMO,« JE REKLA IVANA MAMI. BRINA SE JE USTAVILA IN SE ZADRILA: »AAAAAA!« TAKO GLASNO NI SMELA NIKOLI VPITI NITI NA IGRIŠČU. »AAAAA!« JE VPILA NINDŽA ŽELVI. NINDŽA ŽELVA JE BIL BOPINTAR IN SE JE NAZAJ ZADRIL: »BEEEE! KAJ SI PA TI?«

»JAZ SEM PINTOPONI!« JE REKLA BRINA. »KAAAAAJ?« JE ZAVPILA NINDŽA ŽELVA.

»PINTOPOOOOON SEEEEM!« JE ŠE BOLJ NA GLAS POVEDALA BRINA. NINDŽA ŽELVA JE ODKIMALA: »NE SLIŠIM TE, HRUP JE!« BRINI NI BILO NIČ VEČ ZABAVNO. »NEHAJTEEEEE!« JE ZAVPILA. »TIHOOO, VSIIII!« AMPAK MAŠKARE SO VPILE NAPREJ. IN POTEM SO SE ZA NJIMI NABRALI ŠE AVTI, KI NISO MOGLI NAPREJ, IN SO HUPALI IN PRITISKALI NA PLIN. JEZNA SE JE OBRNILA IN STEKLA PROTI VRTCU.

»NAJ KAR OSTANE ZIMA,« JE REKLA. »NOČEM, DA JO PREGANJAJO TAKO NA GLAS.«

FEBRUAR

GUMBI SO ŠLI NA RAZSTAVO MAČK. DRŽALI SO SE ZA VRVICO, DA SE NE BI IZGUBILI, IN IVANA JIM JE V NAHRBTNIKE SPRAVILA SENDVIČE, ČE BODO LAČNI. RAZSTAVA MAČK JE ZANIMIVA IN LAHKO SE ZGODI, DA BODO TAM DO KOSILA.

»GLEJTE, METULJI!« JE ZAKLICAL MARK, KO SO ŠLI OB LJUBJANICI. »KAKŠNI PISANI METULJI V GRMOVJU!«

»NE ZMIŠLUJ SI SPET, MARK!« JE REKLA IVANA. »ZDAJ NI METULJEV, ŠE NISO ZLEZLI

IZ BUB. DRŽI SE ZA VRVICO!«

A TAKOJ ZATEM SE JE OGLASILA DORIS: »TO SO CVETKI! KOLIKO PISANIH CVETOVI!« ZDAJ SO VSI POGLEDALI H GRMOVJU OB LJUBJANICI. NA NJEM SO V ŽIVIH BARVAH ŽARELI RUMENI, RDEČI, MODRI, ORANŽNI, VIJOLIČNI CVETOVI. »POMLAD, POMLAD!« JE KRIČAL JAN. AMPAK ŠE NI BILA POMLAD, JE VEDELA BRINA. POMLAD JE, KADAR SOSED JOVO PRVIČ VZAME RIBIŠKO PALICO IN GRE NA SAVO.

GUMBOV NAENKRAT RAZSTAVA MAČK NI VEČ ZANIMALA. VSI SO HOTELI K CVETOVOM, KI SO KRASILI GRMOVJE OB REKI.

»NO, PRAV,« JE REKLA IVANA. »GREMO POGLEDAT. A PAZITE, DA MI KDO NE PADE V VODO.«

ČIM BLIŽE SO PRIHAJALI K VODI, TEM BOLJ ČUDNI SO BILI LEPI CVETOVI. Z VEJ SO V RESNICI VISELE RUMENE, RDEČE, MODRE, ORANŽNE, VIJOLIČNE KRPE, PLASTIKA, KOŠČKI POLIVINILNIH VREČK.

»NISO CVETKI!« JE ŽALOSTNO REKLA DORIS. IN VSI SO VEDELI, DA BO VELIKO LEPŠE, KO PRIDE POMLAD IN BO DREVJE ZARES ZACVETELO. IN DA BO DO TAKRAT TREBA POBRATI VSO PISANO NAVLAKO Z GRMOV, ŠELE POTEM BO ZARES LEPO.

MARČ

OZONSKA LUKNJA

OZON JE PLIN, KI NAS ŠČITI PRED NEVARNIM ULTRAVIOLETNIM SEVANJEM S SONCA. POVEČANO ULTRAVIOLETNO SEVANJE LAHKO POVZROČI POŠKODBE KOŽE IN OČI, VEČJA JE NEVARNOST SONČNIH OPEK IN Z NJIMI POVEZANIH BOLEZNI. NARAVNI OZON SE JE ZAČEL RAZKRJATI ZARADI NEKATERIH SNOVI, KI JIH UPORABLJAMO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU (HLADILNIKI IN OSTALE HLADILNE NAPRAVE, POTISNI PLINI V RAZPRŠILIH, TOPILA IN GASILNA SREDSTVA). RAZKRJANJE OZONA JE NAJBOLJ OPAZNO PO KONCU POLARNE NOČI NA ANTARKTIKI, PA TUDI V OKOLICI SEVERNEGA TEČAJA. Z NARAVNIM NASTAJANJEM OZONA V STRATOSFERI SE DO POLETJA NJEGOVA KONCENTRACIJA PONOVO DVIGNE, OZONSKA LUKNJA SE ZAPOLNI, VENDAR VSAKO LETO MANJ.

KAJ LAHKO NAREDIMO?

MEDNARODNA SKUPNOST JE OMEJILA OZ. PREPOVEDALA UPORABO SNOVI, KI UNIČUJEJO OZONSKO PLAGO, V SLOVENIJI PA OZONU ŠKODLJIVIH SNOVI NE UPORABLJAMO VEČ.

ODPADKI:

NA BARJU JE ODLAGALIŠČE ODPADKOV ZA LJUBLJANO IN 8 PRIMESTNIH OBČIN. V LETU 2005 JE BILO PRIPELJANIH NEKAJ VEČ KOT 200.000 TON ODPADKOV. TOLIKO ODPADKOV JE PROIZVEDLO NEKAJ VEČ KOT 300.000 PREBIVALCEV. Z NEKAJ MATEMATIKE PRIDEMO DO SKRB VZBUJAJOČEGA PODATKA: VSAK OD NAS JE PRISPЕVAL PРIBLIŽNO 50 KILOGRAMOV ODPADKOV NA MЕСEC. DA BI ZMANJŠALI OBREMENITEV, JE MESTNA OBČINA LJUBLJANA UVEDLA LOČENO ZBIRANJE ODPADKOV. V TREH BARVNO RAZLIČNIH POSODAH LOČENO ZBIRAMO PAPIR IN KARTON, STEKLENO EMBALAŽO IN PLAGENKE TER PLOČEVINKE. UVAJA SE TUDI LOČENO ZBIRANJE BIOLOŠKIH ODPADKOV.

- LAHKO BIOLOŠKE ODPADKE PREDELAMO V DOBER KOMPOST, KI NADOMESTI MINERALNA GNOJILA IN HLEVSKI GNOJ;
- SE BATERIJE ODLAGA V POSEBNE ZBIRALNIKE, PRAV TAKO PA TUDI ZDRAVILA.

ALI VESTI, DA ...

ZELENE POVRŠINE

PARKI, TRAVNIKI IN OSTALE ZELENE POVRŠINE IMAJO V MESTIH POMEMBNO VLOGO. DAJEJO NAM KISIK, KI GA ZA DIHANJE NUJNO POTREBUJEMO LJUDE IN ŽIVALI. OMOGOČAJO NAM DRUŽENJE OB IGRI, SPREHODIH, REKREACIJI. URAVNAVVAJO OZRAČJE, SAJ DREVJE POLETI ZNIŽUJE TEMPERATURO, POZIMI PA JE V GOZDU TOPLEJE KOT V NASELJU. POLEG TEGA VPLIVAJO ŠE NA USTVARJANJE POSEBNO MIKROKLIMO.

ALI VESTI, DA ...

- DREVESA POLETI POMAGAJO VARČEVATI Z ENERGIJO, SAJ DAJEJO SENCO, ZATO JE V MESTIH HLADNEJE IN POTREBE PO KLIMATSKEM HLAJENJU SO MANJŠE;
- ODRASLA BREZA ZAGOTAVLJA DOVOLJ KISIKA ZA ŠTIRIČLANSKO DRUŽINO;
- BI NAM V LJUBLJANI ZA DIHANJE ZADOŠČAL ŽE GOZD, VELIK KOT DVA TIVOLJA; KER PA IMAMO VELIKO PROMETA, INDUSTRIJE IN POSAMEZNIH KURILŠČ, BI POTREBOVALI 174 PARKOV TIVOLI;
- 25 METROV VISOKA, 100 LET STARA BUKEV PRESTREŽE S SVOJIMI LISTI CELO TONO PRAŠNIH DELCEV.

HRUP

HRUP NA NAS VPLIVA TAKO, DA SE MED SABO TEŽJE POGOVARJAMO, POČUTIMO SE NELAGODNO, NISMO OSREDOTOČENI, NA DALJŠI ROK LAHKO ZMANJŠA NAŠO DELAVNOST, POJAVI SE STRES, NEVROZE ALI CELO DELNA OZ. POPOLNA IZGUBA SLUHA. GLAVNI VIR HRUPA V MESTIH JE PROMET. V LJUBLJANI SO S HRUPOM NAJBOLJ OBREMENJENI ŠIRŠE MESTNO SREDIŠČE, OBMOČJA OB NAJPOMEMBNEJŠIH CESTAH IN ŽELEZNISKIH PROGAH, OB PROIZVODNIH OBRAH, GOSTINSKIH LOKALIH, PRIREDITVENIH PROSTORIH ... NA TAKIH OBMOČJIH ŽIVI PРIBLIŽNO VSAK 5. LJUBLJANČAN.

KAJ LAHKO NAREDIMO?

- VOZIMO SE Z MESTNIM AVTOBUSOM, S KOLESOM ALI PODMIMO PEŠ.
- V SLUŽBO IN ŠOLO SE PELJEMO S SOSEDI, PRIJATELJI, SODELAVCI.
- VOZIMO MIRNO; NE POSPEŠUJMO PREVEČ, NE SPELJUJMO PREHITRO, NE ZAVIRAJMO BREZ POTREBE IN NE VOZIMO PREHITRO.
- NE MEČIMO PETARD IN SVETLOBNIH RAKET.

KEMI:KAL:JE

DO ONESNAŽEVANJA ZRAKA IN VODE PRIHAJA ŽE PRI IZDELAVI ČISTIL, BARV, LAKOV, RAZPRŠIL IN OSTALIH PREPARATOV. OB UPORABI TEH SREDSTEV V NAŠIH DOMOVIH SE ONESNAŽEVANJE LE ŠE POVEČA. NA LETO PORABI POVPREČNA DRUŽINA TOLIKO KEMIČNIH ČISTIL, DA BI LAHKO Z NJIMI ŠTEVILNE KEMIKALE SO IZJEMNO STRUPENE IN OBSTOJNE. ZATO ONESNAŽUJEJO OKOLJE TER OGROŽAJO ZDRAVJE LJUDI IN ŽIVALI ŠE DOLGO PO TEM, KO SMO JIH NEHALI UPORABLJATI.

KAJ LAHKO NAREDIMO?

- NAMESTO DA UPORABLJAMO UMETNE OSVEŽILNIKE ZRAKA, RAJE VEČ ZRAČIMO PROSTORE.
- KUPUJMO RAZPRŠILCE, KI NE VSEBUJEJO STRUPENIH SNOVI (FREONOV, HALONOV).
- PRI BARVANJU ALI ODSTRANJEVANJU BARV SE ZAŠČITIMO IN BODIMO PREVIDNI, SAJ VELIKO BARV VSEBUJE STRUPENE SNOVI (SVINEC, ŽIVO SREBRO, ...).

ZRAK IN PROMET

ONESNAŽENOST ZRAKA ZARADI PROMETA JE ENA VEČJIH TEŽAV, S KATERO SE SREČUJEMO PREBIVALCI MEST. KER LEŽI V KOTLINI, JE LJUBLJANA ŠE POSEBEJ PRIZADETA, PREDVSEM POZIMI. PRED FIGOVCEM STOI POSTAJA OKOLJSKEGA MERILNEGA SISTEMA (OMS). TU POTEKALJO MERITVE ONESNAŽENOSTI ZRAKA ZARADI RAZLIČNIH ONESNAŽEVAL, MERITVE HRUPA TER METEOROLOŠKIH PARAMETROV (VLAGA, TEMPERATURA, VETER). VSE MERITVE LAHKO SPREMELJAMO NA ZASLONU, NAMEŠČČENEM NA OHIŠJU MERILNIKA.

ALI VESTI, DA ...

- IMAMO V SLOVENIJI PРIBLIŽNO MILIJON AVTOMOBILOV, OD TEGA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA NEKAJ MANJ KOT 130.000;
- OPRAVIMO V LJUBLJANI PРIBLIŽNO 60 % VSEH POTI Z AVTOM, 13 % Z JAVNIMI PREVOSNIMI SREDSTVI, 10 % S KOLESOM IN OSTALO PEŠ;
- HITRO SPELJEVANJE IN MOČNO ZAVIRANJE KAR ZA 5-KRAT POVEČATA KOLIČINO ŠKODLJIVIH SNOVI;
- SLABO NASTAVLJEN MOTOR PORABI DO 50 % VEČ GORIVA, PRI ČEMER NASTANE DO 50 % VEČ ŠKODLJIVIH SNOVI.

HIŠNIK BERTI JE POZVONIL PRI BRINI IN MAMI. »ČE IMATE RABLJENE GUME OD AVTA, VAM JIH SPRAVIM STRAN,« JE REKEL. »ZELO STE PRIJAZNI,« JE REKLA BRININA MAMA, »AMPAK JAZ JIH PUŠČAM PRI VULKANIZERJU.« »A VULKANIZERJI DELAJO VULKANE?« JE ZANIMALO BRINO. »NE, VULKANIZERJI CELIJO AVTOMOBILSKE GUME.« »EJ, TRAPARIJA,« SE JE SMEJALA BRINA.

»GUME, BLEEEE.«

ZVEČER STA ŠLI MAMA IN BRINA NA KRES. NA TRAVNIKU BLIZU PARKIRIŠČA JE HIŠNIK BERTI ZAKURIL VELIK OGENJ. TAKO VISOK KOT DREVEŠA, ŠE VIŠJI. VELIK KUP AVTOMOBILSKIH GUM JE GOREL IN SE CVRL. OKOLI SO STALI SOSEDEJE, SMEJALI SO SE, MAMA OD VIDABOLETA JE PRINESLA POTICO. »NA, BOŠ EN KOŠČEK,« JE PONUDILA BRINI. »BIJEK, TU SMRDI!« JE REKLA BRINA. IN POTEM JE REKLA ŠE BOLJ NA GLAS: »BIJEK, TU SMRDI!« SOSEDEJE SO JO POGLEDALI. BRINA JE ZAVPILA NA VES GLAS: »SMRDI!!!« »SMRDI, JA, SMRDI. ZDAJ PA NEHAJ. GROZEN OTROK,« JE REKEL SOSED BORIS. BRINA JE UPRLA ROKE V BOK IN BILA JEZNA. »SMRDI!!!!!!« SE JE ZADRILA NA VES GLAS, DA JE ŠLO SKOZI UŠESA. POTEM SE JE ZADRL ŠE VIDBOLE: »SMRDI!!!!« MARK JE ZACVILIL ZA NJIM: »SMRDI!!!!« IN KMALU SO SE VSI OTROCI PODILI OKOLI OGNJA IN SE DRLI: »SMRDI!!!! KRES SMRDI!!!!!!« KO STA SE BRINA IN MAMA ODPRAVILI DOMOV, SE JE S PARKIRIŠČA DVIGAL LE GOST, ČRN OBLAK DIMA. »KOT VULKANI!« JE REKLA BRINA.

OKTOBER

HIŠNIK BERTI JE KAŠLJAL. ZAKAŠLJAL JE KMALU POTEM, KO SO OTROCI POJEDLI ZAJTRK, IN NI VEČ NEHAL. KAŠLJAL JE VES ČAS, KO SO GUMBI RISALI JESEN IN DELALI LEPLJENKE IZ KOSTANJEVIH LISTOV. KAŠLJAL JE, KO SO ŠLI V IGRALNICO. KO SO SE VRNILI V JEDILNICO, SO SKOZI OKNO VIDELI HIŠNIKA BERTIJA, KAKO SEDI NA KLOPCI IN ŠE KAR NAPREJ KAŠLJA.

SEDLI SO ZA MIZICE – AMPAK SKODELICE IN KROŽNIKI SO BILI PRAZNI! POGLEDALI SO ŠE ENKRAT SKOZI OKNO IN VIDELI, DA TUDI KUCHARICA JOŽICA STOJI ZUNAJ PRI DREVESU IN KAŠLJA. KAŠLJALA JE IN KAŠLJALA, DA SE JE STRESALO DREVO IN SO Z NJEGA PADALI SUHI LISTI.

OTROCI SO STEKLI VEN, DA BI JIMA POMAGALI. A GLEJ, KAKOR HITRO SO STOPILI SKOZI VRATA NA IGRIŠČE, SO VSI ZAČELI KAŠLJATI. VIDBOLE JE MORAL POČEPNITI, TAKO GA JE ZVIJAL KAŠELJ.

»HITRO NAZAJ NOTER!« JE UKAZALA IVANA IN OTROCI SO STEKLI NAZAJ V VRTEC. ZA NJIMI STA PRIŠLA TUDI HIŠNIK IN KUCHARICA.

IVANA JE POKLICALA ZDRAVNIKA. NAMESTO NJEGA JE PRIŠLA ZDRAVNICA. »NAŠ ZDRAVNIK NE MORE PRITI,« JE REKLA, »KER PREVEČ KAŠLJA. SLECITE MAJČKE, DA VAS POGLEDAM.« GUMBI SO SE SLEKLI, ZDRAVNICA JIM JE POSLUŠALA PLJUČA. POTEM JE NAPISALA RECEPT.

»NA TALE RECEPT SEM VAM NAPISALA DIMNIKARJA. POJDI TE ČIMPREJ PONJ. KO BO OČISTIL DIMNIKE, DA SE NE BODO VEČ STRUPI KADILI IZ NJIH, POTEM BOSTE NEHALI KAŠLJATI.«

IN TAKO JE TUDI BILO. IVANA JE POKLICALA DIMNIKARSKO SLUŽBO, DIMNIKARJI SO OČISTILI DIMNIKE IN GLEJ, KAR NAENKRAT SO NEHALI KAŠLJATI HIŠNIK, KUCHARICA IN ZDRAVNIK. IN TUDI ČE JE OD GUMBOV KDO MALO POKAŠLJAL, SO REKLI, DA JE TO NAJBREŽ NORMALNO. DA MALO KAŠLJA, RES NI NIČ HUDEGA.

NOVEMBER

MAMA IN BRINA NESETA SMREKICO PROTI DOMU. Z NEBA SE NA DEBELO USIPA SNEG. BRINA SE Z VSAKIM KORAKOM UGREZNE V PUHAŠTO BELINO. NJENI NOVI RDEČI ZIMSKI ČEVLIJ DELAJO OSTRE ODTISE. AVTOMOBILOV SKORAJ NI NA ULICAH. KADAR SE KATERI PRIPELJE, ZDRSI MIMO ČISTO TIHO, KOT SNEŽNI DUH. NAENKRAT BRINA ZAKLIČE: »OČII!«

OČI JIMA PRIHAJA NASPROTI. NA GLAVI

IMA KUČMO. »OOOOO, PUNCI MOJII!« REČE. »ZDAJ PA MORAMO NA ČAJ, TAKOJ.« IN GREJO VSI TRIJE V ČAJNICO. BRINA DOBI JASMINOV ČAJ IN MEDENJAK ZRAVEN. KO PRIDEJO VEN, JE ŽE TEMNO. BRINA GLEDA SVETILKE, IZPOD KATERIH SNEŽI. ZDI SE JI, KAKOR DA SE JE ZAVRTELA IN BO ZDAJ ODPLAVALA GOR, PROTI LUČI. OČI GRE Z NJIMA, DA JIMA POMAGA POSTAVITI SMREKICO. NAZADNJE SO VSI OKRASKI NA VEJAH IN DNEVNA SOBA DIŠI PO PIŠKOTIH. SKUPAJ GLEDAJO SKOZI OKNO BELE METULJE.

»JUTRI BOŠ PA ŽE LAHKO DELALA SNEŽAKA,« REČE OČI IN STISNE BRINO K SEBI.

»KAJ PA ČE BO SPET ČRN?« VPRAŠA BRINA.

»ČRN? A ME TI MALO HECAŠ?« REČE OČI. »A ME ONA MALO HECA?« VPRAŠA ŠE MAMO.

»NE BO ČRN, NE BOJ SE. JUTRI BO VSE BELO KOT NOVO, KER BO NOVO LETO.« TAKO REČE MAMA IN PRIŽGE LUČKE NA SMREKICI.

DECEMBER

»OH, ZDAJ BI BIL PA ŽE ČAS ZA KAK DEŽ,« JE VZDIHNILA SOSEDA URŠA, KO JE STOPILA Z VRTA. BRINA JE RAVNO ŠLA Z MAMO IZ VRTCA DOMOV. »A NE DA ŠE NE BO DEŽJA?« JE REKLA BRINA MAMI. »DANES MORA BITI LEPO, MEDVE MORAVA ŠE NA ŠMARNO GORO.«

»OH, ZDAJ BI BIL PA RES ŽE ČAS ZA KAK DEŽ,« JE NASLEDNJI DAN GODRNJAL HIŠNIK BERTI. NJEGOVA KOSILNICA JE BILA ŽE DOLGO TIHO, TRAVE SPLOH NI BILO VEČ, VSA SE JE POSUŠILA. »A NE DA ŠE

NE SME BITI DEŽJA?« JE REKLA BRINA MAMI. »MEDVE MORAVA DANES ŠE KOLESARIT.«

»OJEJ, ZDAJ BI BIL PA PRAV ZARES ŽE ČAS ZA KAKŠEN POŠTEN DEŽ,« JE DAN POZNEJE STOKAL GOBAR MILAN. VSAKO LETO JE OB TEM ČASU PRINAŠAL SLASTNE JURČKE IN MARELE, LETOS PA NI BILO NITI BOROVIČ, TAKO JE BILO VSE SUHO. »A NE DA BO DEŽ ŠE POČAKAL, DANES IMAMO GUMBI PIKNIKI!« JE REKLA BRINA MAMI.

KO STA PRIŠLI V VRTEC, JE MAMA DALA IVANI JABOLČNI ZAVITEK. SPEKLA GA JE POSEBEJ ZA OTROKE, DA GA BODO IMELI ZA PIKNIK.

»HVALA, NI TREBA,« JE REKLA IVANA. »PIKNIKA NE BO. MISLILI SMO IMETI PIKNIK PRI POTOKU, AMPAK POTOK SE JE POSUŠIL, KER ŽE TAKO DOLGO NI DEŽJA. IN TRAVA JE ČISTO SUHA, MI PA SMO NAMERAVALI KURITI. ZDAJ LAHKO NASTANE POŽAR. NAJPREJ MORA PRITI KAK DEŽ, POTEM BOMO IMELI PIKNIK.«

MAMA IN BRINA STA SE VRAČALI DOMOV. »NIČ HUDEGA,« JE REKLA BRINA. »BOVA ŠLI PA NA BAZEN.«

AMPAK VRATA V BAZEN SO BILA ZAKLENJENA. »ZARADI POMANJKANJA VODE DO PRVEGA DEŽJA ZAPRTO!«, JE PISALO NA VRATIH.

»OH, ZDAJ BI BIL PA ŽE ČAS ZA KAK DEŽ,« JE REKLA BRINA IN POGLEDALA MAMO. »A NE, MAMI?«

JULIJ

»BRINA! NEHAJ ME ŠPRICATI!« JE REKLA MAMA. LEŽALA JE NA KAMNIH IN SE SONČILA. BRINA JE Z NAPIHNJENIMI ROKAVČKI STALA V VODI IN METALA S KANGLICO VODO IZ MORJA PROTI MAMI.

»TO JE ZATO, DA TI NE BO PREVROČE,« JE REKLA BRINA. »POGLEJ, ČISTO SI RDEČA.«

»NEHAJ, ALI PA NE BOŠ ŠLA ZVEČER NA PRAZNIK UTRINKOV.«

KO SE JE ZVEČERILO, STA SE Z MAMO ODPRAVILI NA PRAZNIK UTRINKOV. V AVGUSTU SE VSAK VEČER SPUŠČAJO ČEZ NEBO ZVEZDE IN PUŠČAJO ZA SABO DOLGO ZLATO SLED. TO SO UTRINKI. TRG SREDI MESTA JE BIL POLN LJUDI. NA STREHAH SO SJALI MOČNI ŽAROMETI IN SVETILI NA ODER, KJER JE IGRALA MUZIKA. OTROCI IZ PLESNE SKUPINE SO PLESALI PLES UTRINKOV. MAMA SI JE NAROČILA VODO UTRINEK, BRINA JE DOBILA PALČKO LEDENEGA SOKA.

»A SE NIMAVA LEPO?« JE REKLA MAMA.

BRINA JE ODVLJA PALČKO IN JO ZAČELA LIZATI. OBRAZ JE OBRNILA K NEBU IN GLEDALA. VIDEJA JE VELIKO ORANŽNO REKLAMO NA STREHI HOTELA IN ŽAROMETE NA HIŠAH OKROG. »GLEJ, UTRINEKI!« JE ZAVPILA ČEZ ČAS. »NE, TO JE LETALO!« JE REKLA MAMA.

»UTRINKI SO HITREJŠI.« BRINA JE SPET GLEDALA. »GLEJ, UTRINEKI!« JE ZNOVA ZAVPILA BRINA. »NE,« JE REKLA MAMA, »TO JE MOTORNI ZMAJ, KI SI SVETI NA POTI DOMOV. UTRINKI SO SVETLEJŠI.« IN POTEM SO NAENKRAT VSI LJUDJE ZAČELI VPITI: »UTRINKI, UTRINKI!« BRINA JE POGLEDALA GOR. NEBO JE BILO POLNO RDEČIH IN MODRIH IN ZELENIH IN BELIH KROGEL, KI SO NAGLO PADALE PROTI ZEMLJI IN UGAŠALE. »TO NISO UTRINKI,« JE REKLA BRINA, »TO SO NAVADNE RAKETE!« »RAKETE SO LEPPŠE, KER SE BOLJ BLEŠČIJO!« JE REKEL MOŽAK Z RDEČIM NOSOM.

»PRIDI, GREVA!« JE REKLA MAMA IN PRIJELA BRINO ZA ROKO. »BOVA GLEDALI UTRINKE S PLAŽE NA DRUGEM KONCU ZALIVA.«

AVGUST

DANES SO VSI AVTI OSTALI DOMA. PARKIRNI PROSTOR PRED VRTCEM JE BIL PRAZEN. »DREKEC PA TAK DAN BREZ AVTA,« JE REKEL HIŠNIK BERTI, »ZDAJ SE PA VIDI, KAKO JE NASMETENO.« IN JE VZEL METLO. »FIGO PA TAK DAN,« JE REKLA MARKOVA MAMA. »MORALA SEM SE PELJATI S TROLO. ČEZ POL MESTA, SI PREDSTAVLJATE?« »JAZ PA,« JE SÓPIHAL FILIPOV OČKA, KI JE BOLJ DEBEL,

»JAZ SEM PORABIL CEL ZAVITEK PAPIRNATIH ROBČKOV, TAKO GROZNO SEM SE SPOTIL.«

»JA, GROZNO JE TO,« JE REKLA OD VIDABOLETA BABICA. IN VSI STARŠI IN STARI STARŠI SO JI PRITEGNILI. »GROOOOOOOOZNO!« SO V ZBORU ZAPELI.

»KAJ JE PA TAKO GROZNEGA?« JE VPRAŠALA STARŠE IVANA. »ALI MI KDAJ JOKAMO, KADAR GREMO PEŠ NA SPREHOD NA GRAD?«

»NEEEEE!« SO V ZBORU ZAVPILI GUMBI.

»ALI NAM KDAJ SMRDI, KO SE PELJEMO S TROLO V ŽIVALSKI VRT?«

»NEEEEEEEEEEE!« SO ŠE BOLJ ZAVPILI GUMBI.

»POTEM BOMO PA DANES REKLI ODRASLIM, NAJ OSTANEJO V VRTCU, MI PA GREMO VEN, KER JE DAN BREZ AVTA!«

»NEEEEEEEEEEEEEEE!« SO ZDAJ ZAVPILI VSI ODRASLI. »V VRTCU PA NE OSPANEMO!« IN SO LEPO ODŠLI BREZ AVTOMOBILOV.

SEPTEMBER

PETARDE

V SLOVO STAREMU IN POZDRAV NOVEMU LETU SE VSE PREVEČKRAT VRŽE KAKŠNA PETARDA, PASJA BOMBICA ALI DRUGA POKAJOČA ZADEVA. VSEM SKUPAJ SE STROKOVNO REČE: PIROTEHNIČNI IZDELKI.

ZARADI HRUPA, KI GA POVZROČAJO, ZELO ŠKODIJO ŽIVALIM – TAKO PSOM, MAČKAM, PAČAGAJEM KOT PTICAM, VEVERICAM, SRNAM, PRESTRAŠIJO TUDI LJUDI, ZLASTI OTROKE IN STAREJŠE. POLEG TEGA ONESNAŽUJEJO NARAVO. IN ZA POVRH SE LAHKO PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV ŠE POŠKODUJEMO!

KAJ LAHKO NAREDIMO?

ZARADI VSEH SLABIH LASTNOSTI JE POKANJE PETARD IN OSTALIH PIROTEHNIČNIH IZDELKOV DOVOLJENO SAMO OD 26. DECEMBRA DO 2. JANUARJA. TUDI V TEM ČASU JE NAJBOLJE, DA SE ZANJE NE ZMENIMO. ČE PA MORAMO NUJNO ZAPOKATI, TO NAREDIMO NA ODPRETEM PROSTORU, S ČIM MANJ LJUDMI, PREVIDNO, UPORŠTEVAJOČ NAVODILA.

ZRAK IN ZDRAVJE

ZRAK POTREBUJEMO ZA DIHANJE. ČE VDIHAVAMO ONESNAŽENEGA, Z MALO KISIKA, VPLIVA NA NAŠE POČUTJE IN ZDRAVJE. NAJPOGOSTEJŠE TEŽAVE, POVEZANE S KRAJKOTRAJNIMI POVIŠANIMI VREDNOSTMI ŠKODLJIVIH SNOVI, SO PODOBNE KOT PRI ALERGIJI: DRAŽENJE OČI, BOLEČINE V GRLU, KAŠELJ, PISKANJE, KRATKA SAPA. POSKRBE TI MORAMO ZA ČIM VEČ GIBANJA NA SVEŽEM ZRAKU. HKRATI PA PAZITI, DA GA ČIM MANJ ONESNAŽIMO Z IZPUŠNIMI PLINI AVTOMOBILOV, IZPUSTOV DIMA IZ DOMAČIH IN INDUSTRIJSKIH KURIŠČ.

ALI VESTI, DA ...

- IMA ŽE VSAK 10. PREBIVALEC ALERGIJSKE REAKCIJE V STIKU S PELODI, S PROMETOM ONESNAŽEN ZRAK PA LAHKO STRUKTURO PELODA SPREMENI IN ŠE POVEČA NJEGOVO STRUPENOST;
- SE ZARADI TOPLOTNE INVERZIJE V KOTLINAH (TUDI LJUBLJANA JE V KOTLINI) TEŽAVE Z ZDRAVJEM ŠE STOPNjujeJO;
- NA ZDRAVJE LJUDI ZELO SLABO VPLIVA TUDI HRUP, KI POVZROČA NEMIR, NEVROZE, UTRUJENOST IN SLABO POČUTJE.

SEŽIGANJE PLASTIKE

SEŽIGANJE PLASTIKE NA ODPRTIH KURIŠČIH, SPLOH PA V NARAVI, JE STROGO PREPOVEDANO, SAJ ONESNAŽUJE ZRAK IN POSLEDIČNO TLA Z IZREDNO STRUPENIMI SNOVMI. S SKRITIH KURIŠČ NA BARJU ALI OB SAVI SE KLjub TEMU VČASIH PONOČI ŠE ŠIRI VONJ PO ŽGANI PLASTIKI. PRIZIGAJO JIH ZBIRALCI SuroVIN, KI ŽELIJO V ZBRANIH KABLih NA NAJBOLJ PREPOST NAČIN LOČITI BAKRENE ŽICE OD PLASTIČNEGA OVOJA. PRI TEM POZABLJAJO ALI PA SPLOH NE VEDO, DA PLASTIKA MED GORENJE M RAZPADA IN TVORI ŠTEVILNE STRUPENE SNOVI. VELIKO JE TAKIH, KI POVZROČAJO DOGoroČNO ONESNAŽENJE OKOLJA IN ŠKODLjIVO VPLIVAJO NA ŽIVE ORGANIZME.

KAJ LAHKO NAREDIMO?

- PLASTIKO V LJUBLJANI ZBIRAMO LOČENO, V RUMENIH POSODAH.
- VEČJO KOLIČINO KABLOV OZ. INŠTALACIJSKEGA MATERIALA ODPELJIMO NA LJUBLANSKO ODLAGALIŠČE.

PROMET

AVTOMOBILI Z IZPUŠNIMI PLINI IN S HRUPOM NE ŠKODIJO LE NAŠEMU OKOLJU, ŽIVALIM IN RASTLINAM, AMPAK TUDI ZDRAVJU. LJUBLJANA VSAK SEPTEMBER SODELUJE V MEDNARODNIH AKCIJAH Teden Mobilnosti in dan brez avtomobila. Takrat je ožje mestno središče zaprto za avtomobile.

VSAK OD NAS LAHKO PRISPEVA K IZBOLJŠANJU OKOLJA IN ZMANJŠANJU PROMETA V MESTU TAKO, DA SE PELE Z MESTNIM AVTOBUSOM, KI GLEDE NA ŠTEVILLO POTNIKOV PORABI MANJ ENERGIJE KOT AVTOMOBIL, MANJ ONESNAŽUJE OZRAČJE IN MANJ OBREMENJUJE S HRUPOM. ŠE LEPIŠE PA JE, ČE PRIDEMO V MESTO S KOLESOM, SKIROJEM ALI PEŠ.

SVETLOBNO ONESNAŽENJE

SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE POMENI SEVANJE SVETLOBE IN SVETIL ZA ZUNANJO RAZSVETLJAVO NEPOSREDNO IN POSREDNO V NEBO. ZARADI RAZSVETLJAVE CEST, DVORIŠČ, REKLAMNIH PANOJEV IN DRUGIH OBJEKTOV SE POVEČUJE SVETLOST NEBA.

TAKO NE MOREMO OPAZOVATI IN RAZISKOVATI ZVEZD; MOTIMO SELITVE PTIC IN ŽUŽELK, OGROŽAMO NARAVNO RAVNOTEŽJE NA ZAVAROVANIH OBMOČJIH. ZA POVRH PORABLJAMO OGROMNE KOLIČINE ENERGIJE.

KAJ LAHKO NAREDIMO?

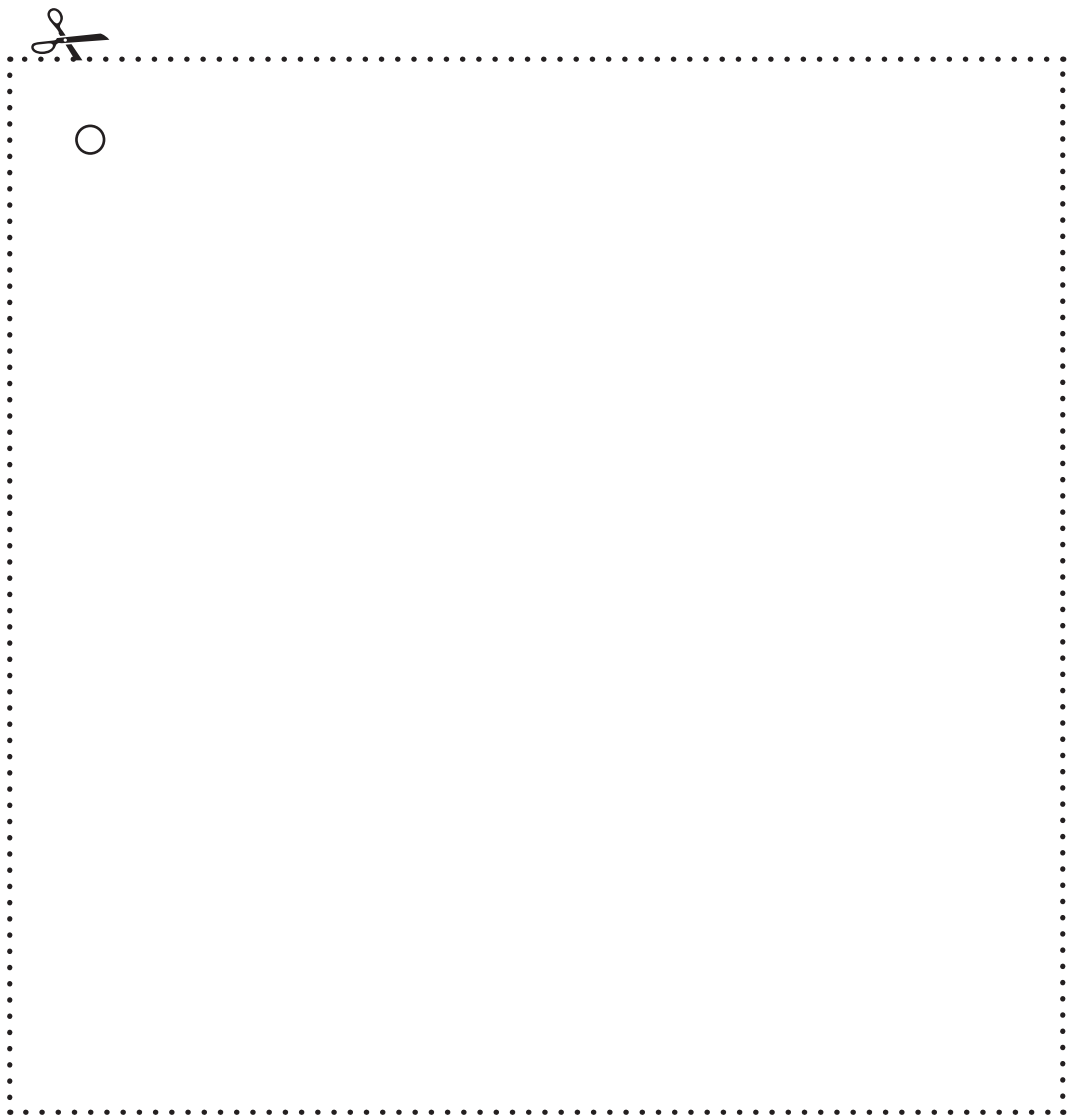
- UGAŠAJMO LUČI, KO NE POTREBUJEMO OSVETLJENEGA PROSTORA.
- PREDMETE OSVETLJUJMO OD ZGORAJ, NE OD SPODAJ.
- NE UPORABLJAJMO SVETILK V OBLIKI BUČK.
- UPORABLJAJMO LUČI, KI SE AVTOMATSKO VKLOPIJO OB ZAZNAVANJU GIBANJA, ALI IZBERIMO OSVETLITEV NIZKE MOČI ZA NOČNI ČAS.
- OMEJIMO NOČNO RAZSVETLJEVANJE OBJEKTOV, REKLAMNIH PANOJEV, CEST IN JAVNIH POVRŠIN.

PODNEBNE SPREMEMBE

ZARADI NAŠEGA DELA IN NAČINA ŽIVLJENJA SO SE V OZRAČJU MOČNO POVEČALE KOLIČINE NEKATERIH PLINOV. TI PLINI PREPUSTIJO V VESOLJE LE MANJŠI DEL TOPLOTNEGA SEVANJA ZEMLJE; POMEMBEN DEL PA GA ZADRŽIJO IN USMERIJO NAZAJ PROTI ZEMLJI. ZATO NASTAJAJO PODNEBNE SPREMEMBE. K NJIM NAJVEČ PRISPEVAJO KURJENJE PREMOGA, NAFTE IN ZEMELJSKEGA PLINA, KI JIH UPORABLJAJMO V PROMETU IN KMETIJSTVU.

ALI VESTI, DA ...

- SE TEMPERATURA POVRŠJA ZEMLJE VIŠAJ;
- ZARADI SEGREVANJA ZGORNJIH PLASTI OCEANOV TER TOPLENJA SNEGA IN LEDU NA GRENLANDIJI IN ANTARKTIKI NARAŠČA MORSKA GLADINA;
- SE ZIME KRAJŠAJO, ZA 2 TEDNA SE JE SKRAJŠALA TUDI POLEDENITEV REK IN JEZERA, UMIKAJO SE LEDENIKI – TRIGLAVSKEGA PRAKTIČNO NI VEČ;
- SO VSE BOLJ POGOSTI IN MOČNEJŠI EKSTREMNI VREMENSKI DOGODKI: CIKLONI IN VIHARJI, POPLAVE IN SUŠE.

VČERAJ SO GUMBI DELALI SNEŽAKA. PRVEGA SNEŽAKA TO ZIMO, IN NAREDILI SO NAJVEČJEGA V VRTCU. IN NAJVEČJEGA V ULICI. VALILI SO SNEŽENE KEPE TUDI POTEM, KO JIM JE IVANA ŽE REKLA, DA JE DOVOLJ. KUCHARICA JIM JE DALA DVE SUHI SLIVI IN KOREN ZA SNEŽAKOVE OČI IN NOS. »EH,«

JE REKEL HIŠNIK BERTI. »SAJ MU BO ZAJEC ČEZ NOČ POJEDEL NOS!« BRINA JE ZJUTRAJ VSTALA PREJ KOT MAMI. KAR V PIŽAMI SI JE NATAKNILA DEBELE ROKAVICE IN KAPO, OBULA MAMINE KOSMATE COPATE IN ŠLA NA BALKON GLEDAT, ALI JE SNEŽAK RES OSTAL BREZ NOSA. EH, HIŠNIK BERTI JIH JE SPET HECA! SNEŽAKU SE JE SREDI OBRAZA ŠE VEDNO SMEJAL LEP, ORANŽEN KOREN, AMPAK KAJ JE PA TO? »MAMI, MAMI, SNEŽAK JE ČRN!« JE ZAČELA VPITI BRINA. SNEŽAK JE BIL RES ČRN. ČRN KOT ŠTUDENT IZ FRANCIJE, KI JE STANOVAL V SOSEDNJEM BLOKU. »NAREDILI STE PRVEGA ČRNEGA SNEŽAKA NA SVETU!« JE REKLA MAMA, KO JE PRIŠLA NA BALKON. »NE, NAREDILI SMO BELEGA!« JE REKLA BRINA. »PA SAJ JE ČRN TUDI LEP. ČRN JE ŠE LEPSI, KER GA NIMA NIHČE DRUG.«

KO STA ŠLI Z MAMO V VRTEC, SE JE PŘIBLIŽALA LEPEMU ČRNEMU SNEŽAKU IN GA POBOŽALA. NJENA BELA ROKAVIČKA JE POSTALA ČRNA. »NE SMEŠ SE GA DOTIKATI,« JE REKLA MAMA. »TO SO SAJE OD AVTOMOBILOV. IN OD KURJAVE. IN OD TOVARN NA ROBU MESTA. OD TEGA SNEŽAKI POČRNIJO.«

JANUAR

2007

